

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และค้นคว้าเอกสารรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัยดังนี้

1. ทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น
2. แนวคิดเกี่ยวกับเพศสภาพ
3. ความรู้เกี่ยวกับเครื่องคุมแอลกอฮอล์
4. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning)
5. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมร่วมและทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่ม
6. แนวคิดเรื่องค่านิยมและทัศนคติ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น

สังคมไทยในปัจจุบันกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากผลกระทบของวิวัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เอื้อต่อการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารและการซึมซับความคิด ค่านิยม ตลอดจนการเลียนแบบพฤติกรรมซึ่งกันและกันจากอารยธรรมต่างๆ ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ จะมีผลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมได้ทุกเพศทุกวัย แต่วัยรุ่นเป็นกลุ่มที่มีการตอบสนองและได้รับอิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงนี้ชัดเจนที่สุด เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ภาวะทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม เป็นช่วงเวลาคาบเกี่ยวระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ จึงนับว่าเป็นช่วงเวลาการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ช่วงเวลาหนึ่งของชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะต้นของวัยจะมีการเปลี่ยนแปลงมากมายเกิดขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จะมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มวัยรุ่นด้วยกันเองและบุคคลรอบข้าง หากกระบวนการดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างเหมาะสม โดยมีการเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด จะช่วยให้วัยรุ่นสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม และยังสามารถบรรเทาปัญหาต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น พร้อมทั้งเป็นแรงผลักดันและแรงกระตุ้นให้พัฒนาการด้านอื่นๆ เป็นไปได้ด้วยดีอีกด้วย เนื่องจากความแตกต่างทางด้านสังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางสรีรวิทยาของวัยรุ่นในแต่ละแห่ง

นั้นมีความหลากหลาย องค์การอนามัยโลก จึงได้กำหนดความหมายกว้างๆของวัยรุ่นไว้ดังนี้ วัยรุ่น หมายถึง ช่วงวัยที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในระยะเวลาการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ ซึ่งประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม รวมทั้งมีพัฒนาการทางเพศที่สมบูรณ์ โดยให้อายุเฉลี่ยของวัยรุ่นอยู่ระหว่าง 10-19 ปี ในประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดอายุวัยรุ่นตั้งแต่ 12-18 ปี สำหรับองค์การสหประชาชาติระบุอายุวัยรุ่นอยู่ระหว่าง 15-25 ปี ตำราเกี่ยวกับพัฒนาการของวัยรุ่นได้แบ่งช่วงวัยนี้ออกเป็นวัยรุ่นตอนต้น นับตั้งแต่อายุ 12-16 ปี และวัยรุ่นตอนปลาย นับตั้งแต่อายุ 17-20 ปี (สมชาย รัตนกุล, 2526)

วัยรุ่นเป็นช่วงอายุที่ร่างกายเจริญเติบโตเร็ว เนื่องจากการทำงานของระบบฮอร์โมนได้ทำหน้าที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงมากโดยถ้าจะแบ่งช่วงระยะเวลาการเปลี่ยนแปลงของร่างกายของวัยรุ่นและจะแบ่งออกเป็น 3 ระยะ โดยสรุปคือ

วัยรุ่นตอนต้น วัยนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย และเริ่มมีลักษณะของความเป็นหนุ่มสาวการย่างเข้าสู่วัยรุ่นและระยะเวลาของวัยรุ่น แตกต่างกันไปตามลักษณะของตัววัยรุ่นเอง กรรมพันธุ์ เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการศึกษา โดยปรากฏการณ์ที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนต้นคือ มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอย่างรวดเร็ว โดยเด็กหญิงจะเติบโตเร็วกว่าเด็กชายประมาณ 1-2 ปี โดยจะเติบโตอย่างรวดเร็วในระยะ 1 ปีก่อนมีประจำเดือนครั้งแรก และต่อไปจะเติบโตสูงได้อีกเล็กน้อยประมาณ 2-4 ปี ดังนั้นเด็กหญิงจึงโตเต็มที่เมื่ออายุประมาณ 15-17 ปี ในขณะที่เด็กชายจะเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ภายหลังน้ำอสุจิหลัง เช่น การฝันเปียก หรือจากการสำเร็จความใคร่ตนเอง หลังจากนั้นจะเจริญเติบโตไปได้อีกบ้างในช่วง 4-8 ปี และร่างกายโตเต็มที่เมื่ออายุ 19-21 ปี นอกจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายแล้ว วัยรุ่นตอนต้นยังมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์และความคิดคือ มีความเพ้อ ค่อนข้างหลงตัวเอง และต้องการความเป็นอิสระ แต่ยังต้องพึ่งพ่อแม่ และยังมีความสนใจในเพศเดียวกันอยู่เห็นได้จากการจับกลุ่มกันของเด็กหญิงกับเด็กหญิงและเด็กชายกับเด็กชายดังนั้นการมีเพื่อนในวัยนี้ทำให้วัยรุ่นเรียนรู้บทบาทและกฎเกณฑ์ทางสังคม อันเป็นรากฐานของมนุษยสัมพันธ์ที่จะรู้จักผูกพันใกล้ชิดกับเพื่อนต่อไปได้และทำให้มีการสร้างความสัมพันธ์อันดีเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ (ชัยนาถ นาคบุปผา, 2515) ซึ่งโดยสรุปแล้ววัยรุ่นตอนต้นนั้นเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายอย่างเห็นได้ชัด มีความคิดเห็นกว้างขวางขึ้น รับรู้ และรู้จักความเป็นไปในชีวิตมากขึ้น

วัยรุ่นตอนกลาง ในเด็กหญิงจะอยู่ในช่วง 14-18 ปี ส่วนในเด็กชายจะอยู่ในช่วงอายุประมาณ 16-20 ปี วัยรุ่นตอนกลางนี้เป็นวัยที่เจริญเติบโตจากวัยรุ่นตอนต้น โดยจะมีพัฒนาการทางด้านร่างกายที่เริ่มสมบูรณ์เต็มที่ สภาพอารมณ์ของเด็กช่วงนี้ จะมีการเปลี่ยนแปลงง่ายและรวดเร็ว หงุดหงิด ง่าย แปรปรวน

โดยเฉพาะในเด็กผู้หญิง และมีอารมณ์ก้าวร้าวได้ง่ายในเด็กผู้ชาย โดยเด็กในช่วงวัยนี้จะเริ่มแยกตัว ไม่ชอบไปไหนกับพ่อแม่ ชอบที่จะทำอะไรเอง ไม่ให้ใครเข้าไปยุ่ง บางครั้งอยู่บ้านก็แยกตัวอยู่ตามลำพัง เพื่อนมีอิทธิพลสูง เห็นได้จากเด็กจะเชื่อเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ จึงมักจะขัดแย้งกับพ่อแม่และเมื่อยุ่เสมอ ช่วงวัยนี้เด็กจะเริ่มสนใจเพศตรงข้ามมากขึ้น เป็นระยะที่เริ่มทดลองเกี่ยวกับเพศ ซึ่งถ้าขาดความรู้และการป้องกันอาจเกิดปัญหาตั้งครรภ์ที่ไม่พึงปรารถนาหรือโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ หรือโรคเอดส์ได้ โดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่าวัยรุ่นตอนกลางนี้มีพัฒนาการทางร่างกายอย่างสมบูรณ์แบบ เริ่มสนใจเพศตรงข้ามมากขึ้นและรับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนมากขึ้น ทำให้วัยรุ่นกลุ่มนี้ถูกชักจูงได้ง่ายและเกิดปัญหามากที่สุด

วัยรุ่นตอนปลาย ในเด็กผู้หญิงจะอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 18-20 ปี เด็กผู้ชายอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 20-22 ปี เป็นระยะที่เจริญเติบโตเข้าสู่ผู้ใหญ่เต็มที่ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่นตอนปลายนี้จะมีการคำนึงถึงอนาคตและการเลือกอาชีพ จะเริ่มสนใจว่าตัวเองมีความถนัดทางใด ชอบไปทางไหน มีความเป็นอิสระเต็มที่ในการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ รู้จักบทบาททางเพศของตัวเอง และยอมรับคำแนะนำของผู้อื่นได้ง่ายกว่าวัยรุ่นตอนต้น และตอนกลาง การเจริญเติบโตในวัยรุ่นอาจมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล และมีการเปลี่ยนแปลงค่อยเป็นค่อยไป แต่มีลักษณะที่เฉพาะเจาะจงคือเป็นวัยแห่งการเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ ซึ่ง ดร.ฮอลล์ (<http://www.teenknowhow.com>) ได้ระบุว่าวัยรุ่นเป็นช่วงชีวิตที่วุ่นวาย เป็นระยะเปลี่ยนผ่านของชีวิตที่เต็มไปด้วยอุปสรรคและความเครียด ความโกรธ ความฉุนเฉียว ความคุมอารมณ์ไม่ได้ ขาดความมั่นคงทางอารมณ์ ทำให้มีอารมณ์อ่อนไหว ขึ้นๆลงๆ บางครั้งก็มีความกระตือรือร้น บางครั้งก็เฉื่อยชา ไม่เอาใจใส่ อารมณ์จะแกว่งไปแกว่งมาระหว่างความร่าเริงเบิกบานกับความซึมเศร้า ความทะนงตัวอวดดี กับความประหม่าเหนียมอาย ซึ่งตามทฤษฎีพัฒนาการของฮอลล์ เห็นว่าความเปลี่ยนแปลงจากระยะหนึ่งไปสู่ระยะหนึ่งในวัยรุ่นนี้ แม้ว่าบางครั้งจะมีความรุนแรงและแปรปรวนของพฤติกรรมอย่างชัดเจน แต่ถือว่าเป็นภาวะปกติที่พ่อแม่ผู้ปกครองต้องยอมรับด้วยความอดทน ไม่อย่างนั้นจะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆตามมาอย่างมากมาย

ทั้งนี้ปัญหาที่พบบ่อยในวัยรุ่นมีหลายด้านไม่ว่าจะเป็น ปัญหาด้านร่างกาย เนื่องจากวัยรุ่นเป็นช่วงอายุที่ร่างกายเจริญเติบโตเร็ว ซึ่งเกิดจากการทำงานของฮอร์โมนได้ทำหน้าที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้วัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงมาก โดยเฉพาะคอ แขน ขาจะเติบโตสูงเร็วทำให้มีความแข็งแรง ในเด็กหญิงจะมีการสะสมไขมันเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะที่เต้านมและสะโพก มีขนที่รักแร้และอวัยวะเพศ ส่วนเพศชายจะมีการเจริญเติบโตของกล้ามเนื้อ มีพลังกำลังเพิ่มมากขึ้น อวัยวะเพศขยายตัว เริ่มมีการหลั่งน้ำกามหรือฝันเปียก มีขนที่รักแร้และอวัยวะเพศ แล้วจึงมีเสียงเปลี่ยนเป็นเสียงที่ห้าวขึ้น ซึ่งปัญหาทางด้านร่างกายที่พบบ่อยและก่อให้เกิดความวิตกกังวลแก่เด็กวัยรุ่นได้แก่ การเป็นสิว และ โรคผิวหนัง ความอ้วน ความพอม และความ

ผิดปกติต่างๆทางนิเวศในวัยรุ่นหญิงเช่น ตกขาว การปวดประจำเดือน ประจำเดือนมาไม่สม่ำเสมอ ปัญหา ด้านจิตใจก็เช่นกัน เพราะปัญหาด้านจิตใจ มักเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของร่างกายเนื่องจากการเข้าสู่วัยรุ่น จะมีการเจริญเติบโตไม่เท่ากันในแต่ละคนบางคนเป็นหนุ่มเป็นสาวเร็ว ทำให้เกิดความกังวล เด็กหญิงอาจ รู้สึกอึดอัด ประหม่าอายต่อสายตาผู้อื่น ทำให้ขาดความมั่นใจเมื่อเทียบกับเด็กหญิงที่เข้าสู่วัยสาวช้ากว่า นอกจากนี้การมีอารมณ์ทางเพศและความขัดแย้งในค่านิยมของสังคม ทำให้มีเด็กมีอารมณ์ลักษณะต่างๆ ที่ แสดงออกมา (อ๋างใน จีวีวรรณ สุขพันธ์โพธาราม,2527) เช่น พฤติกรรมก้าวร้าว ไม่ยอมทำตามระเบียบ ไม่ ปฏิบัติตามกลุ่มเพื่อนหรือสิ่งที่พ่อแม่คาดหวัง ขาดความเป็นตัวของตัวเอง ขาดความสนใจเพื่อนและไม่ สนใจจะคบหาผู้อื่นไม่มีความคิดของตนเองซึ่งเหตุผลสำคัญที่ทำให้วัยรุ่นเกิดปัญหาทางจิตใจ คือ การมีวุฒิ ภาวะทางเพศ การเปลี่ยนแปลงของร่างกาย โดยเฉพาะอวัยวะเพศ ทำให้วัยรุ่นที่ไม่ได้รับการเตรียมตัว เกิด ความวิตกกังวล อาจรู้สึกเจ็บปวดทางจิตใจ เมื่อคิดว่าตนเองไม่เหมือนเพื่อนๆ รวมไปถึง พฤติกรรมทางเพศ จากแรงผลักดันของเพื่อน สื่อมวลชน และแม้แต่ผู้ใหญ่ที่อยู่รอบตัวเด็ก อาจทำให้เด็กมีเพศสัมพันธ์โดยที่ยัง ไม่พร้อม ความรู้สึกครั้งแรกต่อการมีเพศสัมพันธ์ มีความหมาย ต่อการพัฒนาทางเพศในระยะต่อมาเด็กที่ รู้สึกเจ็บปวด ผิดหวัง เสียใจ และอับอายต่อเรื่องนี้ครั้งแรก จะเป็นต้นเหตุของพฤติกรรมทางเพศ ที่ผิดปกติ ภายหลังได้

การดื่มเหล้า สูบบุหรี่ ดิทยาเสพติด การชอบเสี่ยงภัย ก็เช่นกัน ทำให้เกิดอุบัติเหตุซึ่งเป็นอุปนิสัยของ วัยรุ่นที่ต้องการเป็นที่ยอมรับของเพื่อน และชอบทดลองเสี่ยงภัย ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาขึ้น วัยรุ่นที่ไม่มี สัมพันธภาพอันดีกับพ่อแม่ จะยิ่งกังวลแก้ไขปัญหามิทางที่ไม่ถูก อาจเป็นอันตรายต่อชีวิตได้รวมไปถึง ปัญหาชีวิตอันเกิดจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก เช่น การสูญเสียบุคคลสำคัญ เข้ากับเพื่อนฝูงไม่ได้ ปัญหาการ เรียนและปัญหาครอบครัว และที่ที่จมองข้ามไม่ได้เลยคือ ปัญหาทางเพศ เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัย ที่มีการ เปลี่ยนแปลงทางร่างกาย โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลง ของระบบอวัยวะสืบพันธุ์ทั้งภายนอก ภายใน เพื่อ พร้อมที่จะมีเพศสัมพันธ์ได้ วัยรุ่นเริ่มมีอารมณ์รักใคร่ ดังนั้นหากเขาเหล่านี้ ไม่ได้รับการเตรียมตัวที่ดีใน เรื่องเพศ อาจทำให้เด็ก มีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่ถูกต้องได้ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อเนื่องระยะยาว ผลของการมี เพศสัมพันธ์โดยไม่ตั้งใจ อาจเกิดขึ้นโดยเหตุผลักดันทางสรีระวิทยา ประกอบกับการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือ ถูกข่มขืน กระทำชำเรา

เมื่อวัยรุ่นมีปัญหาดังกล่าวดังนี้ เกิดขึ้น จะแสดงออก ในลักษณะอารมณ์ต่างๆ เช่น โกรธ เศร้า วิตก กังวล ถ้าเด็กได้รับคำแนะนำที่ดีถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ เด็กก็จะระบายอารมณ์ออกมาในทาง ที่ถูกต้อง เช่น เรียน ค้นคว้า เล่นกีฬา เล่นดนตรี งานอดิเรก สัมผัสกับเพื่อน เป็นต้น และเด็กจะรู้สึก ภาคภูมิใจและนับถือตนเองในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กไม่ได้รับการประคับประคองที่ดีอาจทำให้มีพฤติกรรม

เบียงเบน ไปสู่ความผิดปกติทางจิตและประสาทได้ ทั้ง 2 ด้าน คือ ท้อแท้ ลึนหวัง หรือก้าวร้าวประชดชีวิต (<http://www.elib-online.com>)

เมื่อเด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่น เด็กจะเริ่มมีบทบาทในสังคมมากขึ้นดังนั้น พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ควร จะให้ความดูแลอย่างใกล้ชิดเป็นที่ปรึกษา เพื่อให้เขาได้ปรับตนเองและสามารถควบคุมตัวเองและดำเนิน ชีวิตได้อย่างถูกต้อง ไม่เช่นนั้นแล้วเด็กอาจกลายเป็นคนที่มีปัญหา แยกตัว เข้ากับใครไม่ได้ ขาดทักษะด้าน มนุษย์สัมพันธ์ เป็นปมด้อยและเข้าสู่การคิดลิ่งเสพติดซึ่งเป็นปัญหาสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการดื่ม เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในหลายๆด้านดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้นซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่ สำคัญส่วนหนึ่งคือการเปลี่ยนแปลงในด้านเพศเนื่องจากเพศมีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตของเราเป็น อย่างมากเพราะเป็นตัวกำหนดการแสดงออกทางพฤติกรรม การวางตัว และบุคลิกภาพของแต่ละคน โดย เพศชายจะชอบความท้าทาย การผจญภัยเนื่องจากเพศชายจะเป็นฮอร์โมนแห่งเชิ่กส์และความก้าวร้าว (Testosterone) จึงมักจะมีความต้องการทางเพศสูงกว่าผู้หญิง สังเกตได้ว่าข่าวการข่มขืนผู้กระทำความผิดคือผู้ชาย นักกีฬาโลดโผน งานที่เสี่ยงอันตราย พฤติกรรมการต่อสู้ดิ้นรนมักจะเป็นเพศชาย ดังนั้นพฤติกรรมการดื่ม เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ก็มีส่วนสำคัญต่อแนวความคิดของความเป็นเพศชายเนื่องมาจากแอลกอฮอล์เป็น เครื่องมือที่แสดงถึงความเป็นเพศชาย และการเข้ากลุ่มทางสังคม (สายทิพย์ เวียงมูล ,2549)

แนวคิดเกี่ยวกับเพศสภาพ

เพศสภาพ (gender) ในความหมายของนักสตรีนิยมอเมริกัน-อังกฤษใช้คำนี้เพื่อบ่งบอกความ แตกต่างระหว่าง “เพศ” (sex) กับ “เพศสภาพ” โดยมีนัยว่า เพศเป็นการจัดประเภทตามชีววิทยา ส่วนเพศ สภาพนั้นเป็นประเภทที่ถูก สร้างขึ้นทางสังคม แต่นักสตรีนิยมที่ได้รับอิทธิพลของจิตวิเคราะห์ ได้แย้งว่า ทั้งอัตลักษณ์ทางเพศ และ อัตลักษณ์ทางเพศสภาพ ต่างเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิดหรือแยกกันไม่ออก (กาญจนา แก้วเทพ 2547)

แนวคิดของสตรีนิยมที่เกิดขึ้น นำไปสู่การเปิดกรอบอภิปรายที่เชื่อว่าเพศชายคือผู้ที่สร้างบรรทัด ฐานทางเพศในสังคม ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติที่เหลื่อมล้ำทางอำนาจ เฟมินิสต์จึงกล่าวว่าบทบาททางเพศไม่ ควรยึดติดกับเพศตามธรรมชาติ เรื่องเพศจึงแยกออกเป็นความรู้ 3 ส่วน คือ เพศสรีระ(Sex) เพศสถานะ และ เพศวิถี (Sexuality) (สายทิพย์ เวียงมูล ,2549)

คำว่า Gender ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางเมื่อประมาณ 30 ปีที่ผ่านมา และใช้อย่างจริงจัง ช่วงของ ปลาย ค.ศ.1960 ถึง ค.ศ. 1970 กลุ่มที่คิดค้นบุกเบิกคือกลุ่มสตรีนิยมประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษและ

ประเทศอื่นๆ ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการสื่อสารกลุ่มนี้ได้ผลิตงานทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเพศภาวะศึกษา โดยมีคำว่า เพศสภาพ เป็นเป้าหมายทางการเมืองของผู้หญิงเป็นคำที่พลิกความหมายให้ผู้หญิงมีความสำคัญเท่าเทียมกันมากขึ้นนั่นคือ เห็นความแตกต่างระหว่างเรื่อง เพศ (Sex) ที่เป็นลักษณะทางกายภาพ และ เพศสภาพ คือภาวะที่แตกต่างกันระหว่างผู้หญิงที่สังคมเป็นผู้กำหนดคนนั้น มีคุณสมบัติผันแปรกันไปตามบริบททางวัฒนธรรมและเงื่อนไขทางวิทยาศาสตร์ ก่อนหน้านี้มีการใช้คำว่า Gender ในภาษาฝรั่งเศสและสเปน เพื่อบอกลักษณะเพศของคำศัพท์ที่มีความสำคัญต่อโครงสร้างไวยากรณ์ของทั้งสองภาษา ส่วนภาษาอังกฤษมีการนำคำนี้มาใช้เพื่อบอก “เพศ” ภาวะ ของคำบางคำที่มีภาวะเป็นเพศหญิง (Feminine) หรือมีภาวะชาย (Masculine) ซึ่งไม่มีโครงสร้างสัมพันธ์กับไวยากรณ์แต่อย่างใดแต่เมื่อนักสตรีนิยมนำคำนี้มาใช้ก็ให้ความหมายคำนี้กว้างกว่าเดิม โดยให้ความหมายถึงประเภทพฤติกรรม ซึ่งมีอยู่สองข้อคือ พฤติกรรมประเภทที่ผู้หญิงมีและเป็นพฤติกรรมประเภทที่ผู้ชายมี ทั้งนี้เป็นความตั้งใจของสตรีนิยมที่ต้องการชี้ให้เห็นว่า ความรู้ความเข้าใจก่อนหน้านี้ที่ว่าลักษณะทางกายภาพที่แตกต่างกันระหว่างชายและหญิง เป็นสาเหตุที่ทำให้พฤติกรรมของหญิงและพฤติกรรมของชายไม่เหมือนกันนั้น เป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง และที่สำคัญคือ นักสตรีนิยมต้องบอกกับสังคมว่า พฤติกรรมของผู้หญิงและผู้ชายไม่ได้เกิดขึ้นอยู่กับภาวะทางร่างกายที่เป็นธรรมชาติสร้างแต่เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมาเอง ซึ่งเป็นทำนองเดียวกันกับการที่คนอังกฤษหรือคนที่ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน ได้คิดสร้างเพศภาวะให้กับคนที่ตนใช้พูดนั่นเอง

ความรู้เรื่องเพศเกี่ยวกับ เพศสภาพ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของ การเท่าเทียมเปิดกว้างยอมรับซึ่งให้ความหมายว่า เพศสภาพ จึงหมายถึงองค์ความรู้ที่สร้างความหมายให้กับความแตกต่างทางร่างกาย เป็นความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และจิตวิทยาระหว่างผู้หญิงและผู้ชาย ความเป็นเพศเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างทางสังคมเป็นการจัดการทางสังคมระหว่างความแตกต่างระหว่างเพศในด้านต่างๆ เป็นพฤติกรรมที่ถูกเรียนรู้ทางสังคม และเป็นความคาดหวังทางสังคม ที่สัมพันธ์กับเพศทั้งสองสองเพศ เพศหญิงและชายเป็นข้อเท็จจริงทางสรีระ แต่การที่จะกลายเป็นผู้หญิงและผู้ชายเป็นกระบวนการทางวัฒนธรรม กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ วัฒนธรรมสร้างความเป็นหญิงชายเกิดขึ้น วัฒนธรรมสร้างความเป็นเพศ วัฒนธรรมเป็นผู้บอกเราว่าเราควรปฏิบัติอย่างไร คิดอย่างไร และเราควรคาดหวังอย่างไรจากผู้อื่น และเมื่อวัฒนธรรมเป็นผู้กำหนดความเป็นหญิงและชาย วัฒนธรรมก็เป็นผู้บอกว่า หญิงชายควรทำอะไร (สายทิพย์ เวียงมูล , 2549 , หน้าที่ 15-16)

ดังนั้นเพศชายควรภูมิใจในความเป็นเพศของตนเอง เพราะเป็นเพศที่มีความแข็งแรง กล้าหาญจึงถูกกำหนดให้เป็นผู้ปกป้องคุ้มครองเพศหญิงซึ่งอ่อนแอกว่าโดยเฉพาะสังคมไทยบางครอบครัวยังยกย่องให้

พ่อซึ่งเป็นเพศชายเป็นผู้นำครอบครัวอีกด้วยนอกจากนี้เพศชายยังมีส่วนร่วมในการประกอบอาชีพสำคัญๆ ในการพัฒนาประเทศชาติ เช่น นักการเมือง ทหาร ตำรวจ แพทย์ นักบิน วิศวกรเป็นต้น ส่วนเพศหญิงต้องเห็นคุณค่าในความเป็นผู้หญิงของตนเอง การเกิดเป็นเพศหญิงนั้นมีสิ่งดีๆ มากมายที่เพศชายไม่มี เช่น ความเป็นแม่ที่นุ่มนวล อบอุ่น มีความอ่อนโยน อดทน และยืดหยุ่นต่อสถานการณ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ผู้หญิงในปัจจุบันยังมีความสามารถและทำสิ่งต่างๆ ได้ไม่ต่างจากเพศชาย เช่น ขับรถยนต์ ซ่อมแซมอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้านด้วยตนเอง เป็นต้น ไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศย้อมมีคุณค่าในความเป็นเพศของตนเองอย่างเท่าเทียมกัน โดยสามารถกระทำในสิ่งที่ดี มีประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติได้ ดังนั้นทุกคนควรภูมิใจในความเป็นเพศของตนเอง ([http:// www.bryndisisfold.com](http://www.bryndisisfold.com))

ความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในสังคมปัจจุบันนี้คนไทยนิยมดื่มที่มีแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นโดยผลจากการสำรวจพบว่าประเทศไทยดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มากเป็นอันดับ 5 ของโลก อายุเฉลี่ยของคน que เริ่มดื่มครั้งแรกมีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ คือ เริ่มดื่มตั้งแต่อายุ 15-19 ปี เด็กที่เริ่มดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ก่อนอายุ 15 ปีมีโอกาสที่จะติดสุราถึงร้อยละ 40 ร้อยละ 85.1 ของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด สาเหตุมาจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เห็นได้ว่าเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์นั้นส่งผลต่อทบต่อสังคมไทยเป็นอย่างมาก

องค์การอนามัยโลกหรือ WHO (จิราภรณ์ เทพหนู, 2540) กล่าวถึงแอลกอฮอล์ว่าเป็นยาเสพติดประสาทที่มีฤทธิ์คล้ายบาร์บิทูเรตพิษของแอลกอฮอล์คือทำให้เมาหรืออาจถึงตายได้เนื่องจากการดื่มแอลกอฮอล์จำนวนมากติดต่อกันนานมีผลทำให้เกิดหรือมีความผิดปกติทางกายหรือทางจิต

แอลกอฮอล์ (จิราภรณ์ เทพหนู, 2540) ตามความหมายพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 หมายถึง สารอินทรีย์ชนิดหนึ่งลักษณะเป็นของเหลว กลิ่นฉุน ระเหยง่าย มีจุดเดือด 78.5 องศาเซลเซียส ชื่อเต็มคือเอทิลแอลกอฮอล์ แต่มักเรียกกันสั้นๆ ว่าแอลกอฮอล์ โดยปกติเกิดจากการหมักสารประเภทแป้งหรือน้ำตาลผสมยีสต์ ซึ่งมักเรียกกันว่าแป้งหรือเชื้อหมักเป็นองค์ประกอบสำคัญของสุราและเมรัยทุกชนิด เมื่อดื่มเข้าไปจะออกฤทธิ์ทำให้เกิดอาการมึนเมา ใช้ประโยชน์เป็นตัวทำละลาย หรือเป็นเชื้อเพลิง เป็นต้น

ประเภทของสุรา

ฝ่ายข้อมูล กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (25 มิถุนายน 2548) โดยกรมสรรพสามิตได้แยกสุราออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่

1. สุราแช่ เป็นสุราที่ยังไม่ได้กลั่น รวมถึงสุราแช่ผสมกับสุรากลั่นแต่ความแรงของแอลกอฮอล์ไม่เกิน 15 ดีกรี เบียร์จัดเป็น สุราแช่ที่ทำจากข้าวมอลต์ ดอกฮอปหรือข้าว ไวน์ที่ทำมาจากองุ่นแดงและองุ่นเขียวที่อยู่ในกลุ่มนี้ รวมทั้งสุราแช่พื้นบ้านซึ่งเป็นสุราที่ไม่ได้กลั่นและทำจากวัตถุดิบจากพวก น้ำตาล หรือ ข้าว เช่น กระแช่ อุ สาโทซึ่งหากทำจากผลไม้ชนิดอื่น จะต้องระบุชนิดของสุรานั้นๆต่อท้ายเช่น ไวน์ส้มประรด ไวน์มังคุด

2. สุรากลั่น รวมถึงสุรากลั่นที่ผสมกับสุราแช่ โดยกำหนดว่าความเข้มข้นของแอลกอฮอล์เกินกว่า 15 ดีกรี สามารถจำแนกได้ดังนี้

2.1 สุราขาว คือ สุราที่ปราศจากเครื่องย้อมหรือสิ่งผสมปรุงแต่งมีแรงแอลกอฮอล์ต่ำกว่า 80 ดีกรี

2.2 สุรากลั่นชุมชน คือ สุรากลั่นชนิดสุราขาว มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่า 15 ดีกรี แต่ไม่เกิน 40 ดีกรี

2.3 สุราผสม คือสุรากลั่นที่ใช้สุราขาวหรือสุราสามทับมาปรุงแต่งมีแรงแอลกอฮอล์ต่ำกว่า 80 ดีกรี เช่น เชียงขุน หงส์ทอง แสงทิพย์

2.4 สุราปรุงพิเศษ (แม่โขง) คือ สุรากลั่นที่ทำขึ้นโดยใช้กรรมวิธีพิเศษมีแรงแอลกอฮอล์ต่ำกว่า 80 ดีกรี

2.5 สุราพิเศษ ได้แก่ วิสกี้ บรั่นดี เป็นสุราที่กลั่นจากธัญพืชเช่น ข้าวมอลต์ ข้าว ข้าวโพด มีการบ่มนำสุราอย่างน้อย 2 ปีก่อนปรุงแต่งออกจำหน่าย

การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์นั้น ถ้าดื่มในปริมาณน้อย ๆ จะให้เจริญอาหารและช่วยให้ย่อยอาหารดีขึ้น แต่ถ้าดื่มมากเกินไปอาจเกิดการเสพติดทั้งทางร่างกายและจิตใจ อาจเกิดเป็นโรคพิษสุราเรื้อรัง ความรู้สึกนึกคิดผิดไปควบคุมตนเองไม่ได้ไม่สามารถยับยั้งตนเองจึงอาจแสดงอาการบางอย่างออกมา เช่น คุ้ย่าย ทะเลาะวิวาท พุดมาก นอกจากนี้ยังมีอาการหน้าแดง ตัวแดง ความดันโลหิตสูง หัวใจเต้นแรง ปัสสาวะบ่อย ถ้าดื่มมากขึ้นอีกจะทำให้การรับรส กลิ่น เสียง และสัมผัสลดลง คนที่เสพติดแอลกอฮอล์หรือคนที่เป้นโรคพิษสุราเรื้อรัง จะมีใบหน้าบวมๆ หน้าแดง ตาแดง ผิวหนังคล้ำ มือสั่น ลมหายใจมีกลิ่นแอลกอฮอล์ โทษที่ได้รับจากการดื่มเป็นระยะเวลานาน ๆ จะทำให้เกิดโรคพิษสุราเรื้อรัง ทำลายตับและสมอง สติปัญญาเสื่อม ควบคุมตัวเองไม่ได้ จิตใจผิดปกติกล้ำเนื้ออ่อนเปลี้ย เป็นตะคริว ปลายมือปลายเท้าชา กระเพาะอาหารอักเสบ เบื่ออาหาร ร่างกายซูบผอม และอาจเกิดโรคตับแข็งถ้าเสพติดมาก และไม่ได้เสพจะมีอาการกระวนกระวาย อ่อนเพลีย นอนไม่หลับ เหงื่อออกมาก คลื่นไส้ อาเจียน หัวใจเต้นเร็ว อารมณ์

คุณเลี้ยว อาจมีอาการชักประสาทหลอน เป็นโรคจิต และถ้าดื่มแอลกอฮอล์ร่วมกับยาที่กดประสาท เช่น ยานอนหลับ ยากล่อมประสาทจะเสริมฤทธิ์กันทำให้มีอันตรายมากขึ้นได้

ถึงแม้ว่าแอลกอฮอล์จะเป็นสาเหตุที่นำไปสู่ปัญหาต่างๆมากมาย แต่การดื่มสุราก็เป็นสิ่งที่สังคมยังยอมรับและปฏิบัติกันอยู่เนื่องจากเป็นสิ่งที่แสดงถึงการเข้ากลุ่มทางสังคม เนื่องจากการต้องการเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในกลุ่มและแอลกอฮอล์ยังเป็นเครื่องดื่มที่สามารถซื้อหาได้ง่ายแม้กระทั่งเด็กวัยรุ่นทั่วไปก็สามารถซื้อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ด้วยตัวเองอีกด้วย

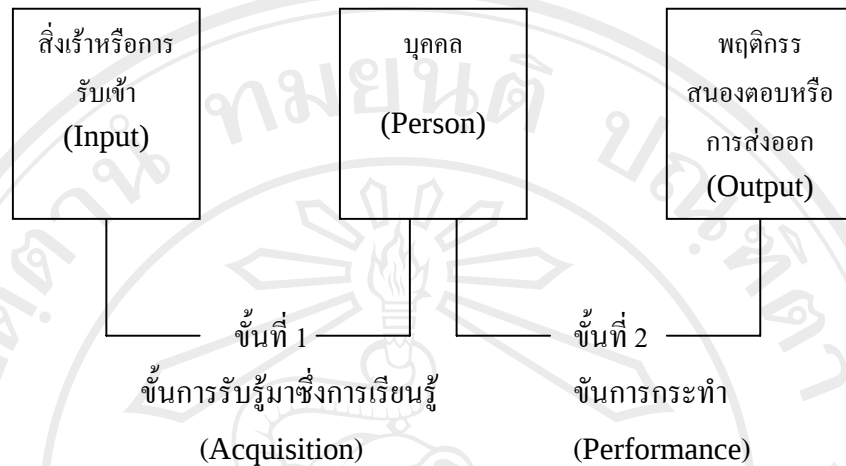
ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

การเรียนรู้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการปรับพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์หรือมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมการเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อพฤติกรรมมี ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองต่อสิ่งเร้า

การเรียนรู้ทางสังคม เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่กล่าวว่าพฤติกรรมของคนเราส่วนใหญ่เกิดจากการสังเกตตัวแบบ แล้วลอกเลียน พฤติกรรม ของตัวแบบ เฉพาะที่ตัวแบบได้รับ การเสริมแรง เป็นรางวัล โดยที่ไม่จำเป็นต้องทำตามแบบในทันที แต่อาจจะเก็บจำไว้ ไปคิดหรือ ทดสอบดูก่อนก็ได้ การที่ได้สังเกตตัวแบบเป็นเวลานาน เช่น ลูกจะมีพ่อแม่เป็นตัวแบบ การเรียนรู้และจะทำตามอย่าง พ่อแม่โดยไม่รู้ตัว เพราะการเรียนรู้แบบนี้ จะแฝงอยู่ในความคิดก่อน ที่จะแสดงออกมาให้เด่นชัด พฤติกรรมของบุคคล หลายอย่างเกิดจาก การกระทำตามตัวแบบ ที่เขานิยมชมชอบ เช่น เพื่อน ดาราภาพยนตร์ นักร้อง นักกีฬา บุคคลที่มีชื่อเสียง พฤติกรรมการเรียนรู้ทางสังคม เกิดจากกระบวนการ เรียนรู้ขั้นพื้นฐาน และส่วนใหญ่เกิดจากปัจจัยภายนอก การเรียนรู้ทางสังคมจึงสามารถถูกปรับเปลี่ยนไปได้ตามลักษณะของการเสริมแรง การสังเกตตัวแบบ พัฒนาการที่สูงขึ้น ระดับความคาดหวัง ค่านิยม และรูปแบบการคิด (ถวิล ชาราโกชน์ 2532)

โดยในขั้นของการเรียนรู้ นักจิตวิทยา Bandura (อ้างใน สุรางค์ โค้วตระกูล ,2545) กล่าวว่า การเรียนรู้ทางสังคมด้วยการรู้คิดจากการเลียนแบบมีสองขั้นตอนคือ

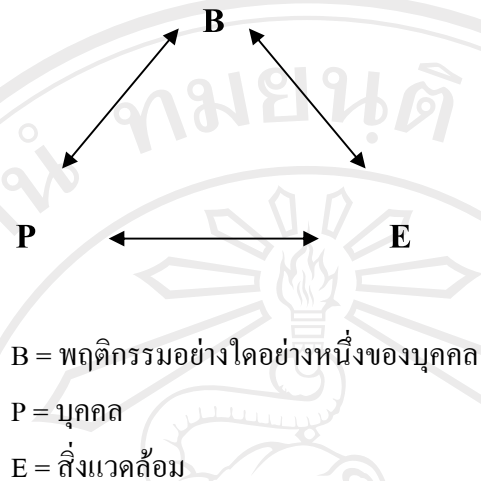
1. การได้มาซึ่งการเรียนรู้ (Acquisition) ซึ่งทำให้สามารถแสดงพฤติกรรมได้
 2. การกระทำ (Performance) ซึ่งอาจจะกระทำหรือไม่กระทำก็ได้
- สามารถแสดงได้ด้วยแผนผัง ดังนี้

แนวคิดพื้นฐาน

ทฤษฎีความรู้ทางสังคมมีแนวคิดหลักว่าพฤติกรรมเป็นสิ่งที่บุคคลเรียนรู้ได้จากการเลียนแบบของตัวแบบ (Modeling) โดยการเห็น (Visualizing) การควบคุมกำกับตัวเอง (Self-monitoring) และการฝึกทักษะ (Skill training) โดยสถานการณ์ที่คนเราประสบจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมโดยพฤติกรรมบุคคลที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลของการผสมผสานระหว่างคุณลักษณะภายในของบุคคลและสถานการณ์แวดล้อมในขณะนั้น

เบนคูลา (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2545) เชื่อว่าพฤติกรรมการปฏิบัติเป็นผลเนื่องมาจากผลสืบเนื่องที่บุคคลคาดหวังว่าจะเกิดขึ้นหลังจากปฏิบัติพฤติกรรมนั้นๆ แต่บุคคลจะต้องแปลความหมายและเข้าใจผลสืบเนื่องนั้นๆ โดยได้ให้ความสำคัญกับการปฏิสัมพันธ์ของอินทรีย์และสิ่งแวดล้อม และถือว่าการเรียนรู้ก็เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม โดยผู้เรียนและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อกัน

ในทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของมนุษย์ Bandura เชื่อว่ามนุษย์จะมีพฤติกรรมการเรียนรู้เบื้องต้นติดตัวมาและต่อมาก็จะเรียนรู้จากพฤติกรรมต่างๆเพิ่มมากขึ้นซึ่งพฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์ จะมีการเรียนรู้จาก 2 ส่วนใหญ่ที่สำคัญคือ

1. เรียนรู้จากผลการตอบสนอง มนุษย์เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของผลการกระทำ ที่อาจเป็นบวก หรือลบจากประสบการณ์ในการดำรงชีวิตแต่ละวันมนุษย์จะเรียนรู้อะไรที่ทำไปแล้ว ได้ผลบวกและพฤติกรรมอะไรที่ทำไปแล้ว ได้ผลลบจากผลที่เกิดขึ้น มนุษย์จะกระทำพฤติกรรมที่ทำให้ผลทางบวกและไม่ทำพฤติกรรมที่ให้ผลทางลบ

2. การเรียนรู้โดยตัวแบบ พฤติกรรมมนุษย์อาจเกิดจากการเลียนแบบในกระบวนการสังเกต ไม่ว่าจะ เป็นกระบวนการความตั้งใจ กระบวนการจดจำ กระบวนการสร้างพฤติกรรมของอวัยวะเคลื่อนไหวและ กระบวนการจิตใจ ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญเนื่องจากมนุษย์นั้นไม่จำเป็นต้องเกิดพฤติกรรมทุกอย่างที่ตนเรียนรู้เสมอไปฉะนั้นการจิตใจให้เกิดการเรียนรู้จึงมีบทบาทสำคัญในการเลียนแบบจากการสังเกตมนุษย์จึงเลียนแบบพฤติกรรมที่ให้ผลดีกับเขามากกว่าพฤติกรรมที่ให้โทษกับเขา

การเรียนรู้ทางสังคมของมนุษย์นั้นจึงเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการปรับพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์หรือมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมโดยพฤติกรรมการเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อพฤติกรรมมีความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองต่อสิ่งเร้าโดยทั้งนี้บุคคลเลือกตัวแบบที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเพื่อคอยสนองต่อสิ่งเร้าที่เหมาะสมที่สุดในแต่ละสภาพการณ์ที่แตกต่างกันออกไป พฤติกรรมที่เลือกแสดงนี้เป็นผลจากลักษณะในตัวบุคคลและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคม

ของมนุษย์การกระทำหรือการตอบสนองของมนุษย์ต่อสถานการณ์หนึ่งสถานการณ์ใดหรือสิ่งกระตุ้นต่าง ๆ โดยการกระทำนั้นเป็นไปโดยมีจุดมุ่งหมาย และเป็นไปอย่างใคร่ครวญมาแล้ว หรือเป็นไปอย่างไม่รู้สีกตัว และไม่ว่าสิ่งมีชีวิต หรือบุคคลอื่นสามารถสังเกตการณ์การกระทำนั้นได้หรือไม่ก็ตาม

กระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ก่อให้เกิดการชักจูงหรือการเลียนแบบพฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยจะส่งผลทั้งทางบวกและทางลบซึ่งถ้าวัยรุ่นเกิดการเลียนแบบหรือถูกชักจูงไปในทางที่ลบก็จะเกิดปัญหาต่างๆ ตามมาอย่างมากมายเช่นการเลียนแบบพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในปัจจุบัน

พฤติกรรมร่วม (Collective Behavior)

พฤติกรรมร่วม คือ พฤติกรรมของกลุ่ม (Groups) ซึ่งมีลักษณะทั่วไป คือ ไม่มีแบบแผนพฤติกรรมสำหรับกลุ่ม เมื่อมีปัญหาขงยากเกิดขึ้นไม่รู้จะตัดสินใจอย่างไร และมีการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติและคุณธรรมได้

พฤติกรรมร่วมเกิดจากการแพร่ระบาดของอารมณ์ (Emotional contagion) ในสังคมซึ่งก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางจิตใจ แสดงพฤติกรรมออกเพื่อระบายความกดดันภายในออกมา พฤติกรรมที่แสดงออกมานี้เป็นพฤติกรรมที่ยังไม่ลงตัวเป็นแบบแผนหรือสังคมขณะนั้น มีโครงสร้างที่ไม่แน่นอน

การแพร่ระบาดของอารมณ์ หมายถึง ความรู้สึกตื่นเต้นและการกระตุ้นซึ่งกันและกันมีระดับความรุนแรงจนมีอิทธิพลแพร่ระบาดออกไปสู่วงกว้าง บุคคลที่ติดต่อสงสรรค์กันในกลุ่มจะรู้สึกอะไรบางอย่างร่วมกัน ซึ่งทำให้สภาพจิตตื่นเต้นเหมือน ๆ กัน บุคคลจะรู้สึกประทับใจเมื่อเห็นอาการเคลื่อนไหวแสดงความรู้สึกของบุคคลอื่น ความรู้สึกดังกล่าวนี้ อาจแสดงออกทางคำพูดโดยเฉพาะการแสดงท่าทีและท่าทางประกอบ เช่น การทาบโตะ การชูมือ ยกมือพร้อม ๆ กับน้ำเสียงที่เน้นจังหวะสูงต่ำ ความเร็วในการพูด นัยน์ตาที่แสดงความรู้สึกโกรธ ชิงชังเคียดแค้น เสรีร่า รวมทั้งความเร็วและจังหวะในการหายใจ การเปลี่ยนสีหน้า ความเขม่น และเหงื่อตามร่างกาย ทุกสิ่งดังกล่าวนี้ เมื่อบุคคลแสดงออกทำให้มีอิทธิพลต่อกันและกัน ในขณะที่ตัวเขาแสดงพฤติกรรมออกมา ผู้อื่นเห็นเขาและตัวของเขาเองมองเห็นผู้อื่น ซึ่งก็หมายความว่า ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงออกในการตอบสนองและสนับสนุนซึ่งกันและกัน ทำให้พร้อมที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งลงไปพร้อมกัน

1. องค์ประกอบของการแพร่ระบาดของอารมณ์ (Elements of Emotional Contagion) มีอยู่ 3 ลักษณะดังนี้

1.1 จิตอยู่ในสภาพที่ถูกชักจูงได้ง่าย (Heightened Suggestibility) เนื่องจากในขณะนี้ สภาพของโครงสร้างไม่แน่นอน บุคคลจะมองตัวอย่างจากผู้อื่น และเนื่องจากอารมณ์ของเขานั้นเครียดอยู่แล้ว เขาก็พร้อมที่จะทำตามคนอื่นที่ทำเป็นตัวอย่างทันที โดยไม่คำนึงว่าการกระทำนั้นเป็นผลดีหรือผลร้ายตามา เช่น กรณีไฟไหม้ที่โรงแรม อิมพีเรียล ในกรุงเทพมหานคร ผู้พักในโรงแรมกระโดดจากตึกที่สูงมากได้รับบาดเจ็บหลายคนและถึงแก่ชีวิตก็มี

1.2 จิตอยู่ในสภาพถูกกระตุ้นได้ง่าย (Heightened Stimulation) บัณฑิตบุคคลแต่ละคนจะมีบุคลิกภาพเฉพาะของตน หลายคนมีจิตใจที่เข้มแข็ง เชื้อมั่นในตนเองในขณะที่บุคคลอีกจำนวนไม่น้อยที่พร้อมจะถูกกระตุ้นให้เปลี่ยนไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งอย่างง่ายดายบุคคลประเภทหลังนี้เอง เมื่อตกอยู่ในสภาพแวดล้อมของกลุ่มที่มีอาการตื่นเต้นและมีการกระทำที่รุนแรงมากระทบใจ ท่ามกลางผู้คนที่อยู่กันอย่างใกล้ชิด (ซึ่งทำให้มองเห็นอาการปฏิกิริยาที่แสดงออกมา เช่น ลมหายใจ กล้ามเนื้อที่ตึงเครียด เหงื่อออก)

1.3 มีประสบการณ์เดียวกัน (Homogeneity of Experience) การแพร่ระบาดของอารมณ์จะเกิดเฉพาะในหมู่บุคคลซึ่งมีความโน้มเอียงและมีเบื้องหลังความเป็นมาเหมือนกัน ในกรณีนักเรียนบางกลุ่มยกพวกตีกัน หรือคณานก่อนความวุ่นวายเป็นต้นทั้งสองกรณีนี้ ขณะที่นักเรียนวิวาทกัน คณานหรืออีกหลายกลุ่มรับรู้แต่ไม่ถึงขั้นดึงดูดให้เข้าไปร่วมในเหตุการณ์นั้นด้วย

ความสำคัญของการแพร่ระบาดของอารมณ์ (Significance of Emotional Contagion)

การแพร่ระบาดของอารมณ์ก่อให้เกิดพฤติกรรมร่วมในรูปแบบต่างๆ กันซึ่งพอจะสรุปความสำคัญได้ดังนี้ คือ

1. การแพร่ระบาดของอารมณ์ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางจิต ทั้งนี้มิใช่เป็นเพราะมาจากการมีกฎเกณฑ์หรือโครงสร้างของกลุ่มที่แน่นอน แต่เป็นเพราะว่า ในขณะที่เกิดเหตุการณ์นั้น ทุกคนมีพื้นฐานทางอารมณ์อย่างเดียวกัน ซึ่งทุกคนรู้สึกต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและทุกคนมีความเข้าใจร่วมกัน ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่เป็นช่วงเวลาสั้น ๆ ไม่ยาวนานนัก และช่วงเวลาดังกล่าวนี้อาจก่อให้เกิดความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยวและกำลังใจในการทำงาน ตัวอย่างเช่น การช่วยกันค้นหาเด็กหลงหลังเหตุการณ์วิกฤตบางอย่าง

2. ในกลุ่มคนซึ่งดำรงอยู่ได้เพราะการแพร่ระบาดของอารมณ์ วินัยมักต่ำมีการส่งเสริมให้ระบายความกดดันภายใน และอนุญาตให้แสดงพฤติกรรมนอกแบบแผน ตัวอย่างเช่น การชุมนุมของพวกคลั่งศาสนา การแตกตื่นในกลุ่มฝูงชนบ้าคลั่ง

3. ขอบเขตของการแพร่ระบาดของอารมณ์ขึ้นอยู่กับความสามารถในการติดต่อถึงกัน การติดต่อถึงกันทำได้โดยผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ซึ่งทำให้คนส่วนรวมเกิดความรู้สึก

ต้นตอ บางครั้งอาจมีลักษณะความกระวนกระวายกระสับกระส่ายโดยเฉพาะเกี่ยวกับปัญหาการเมือง
ปัญหาเกี่ยวกับสงคราม

การแสดงออกของพฤติกรรมร่วม

พฤติกรรมร่วมของกลุ่มชน แสดงออกมาในรูปลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้ชน (Crowds) เป็นการรวมกันของคนจำนวนมาก ๆ แต่มีการควบคุมทางสังคม เป็นการเปิดโอกาสให้มีการระบายอารมณ์และผ่อนคลายความตึงเครียด (ซึ่งโดยปกติแล้วจะไม่แสดงออก) ซึ่งก่อให้เกิดความแข็งแกร่งของกลุ่ม ผู้ชนบางกลุ่มอาจมีการเตรียมการไว้ล่วงหน้า และบางกลุ่มก็เกิดชั่วคราวแล้วสลายตัวไปในระยะเวลาสั้น ๆ เช่น การมุงดูรถตกข้างถนน การมุงดูการเล่นปาหี่ หรือดูเหตุการณ์บางอย่างที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า เช่น อุบัติเหตุ เป็นต้น

พฤติกรรมผู้ชนส่วนใหญ่มีการเตรียมไว้ล่วงหน้าและผลของมันนั้นทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Integrative crowd behavior) ในลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1.1 กลุ่มที่มีการแสดงออกเต็มที่ (Expressive crowds) เช่น งานเลี้ยง เดินร่ำ และการแข่งขันกีฬา และพฤติกรรมด้านอื่น ๆ ซึ่งเปิดโอกาสให้บุคคลมีการระบายอารมณ์และผ่อนคลายความตึงเครียด บุคคลจะแสดงอารมณ์ ความรู้สึก ออกมาร่วมกัน เช่น การเชียร์กีฬา ซึ่งแสดงความรู้สึกออกมาอย่างเต็มที่ โดยที่สภาวะปกติแล้วบุคคลจะไม่กล้าทำเช่นนั้น

1.2 ผู้ฟังหรือผู้ชม (Audiences) การแพร่ระบาดของอารมณ์อาจเกิดขึ้นได้ เช่น การฟังคำบรรยาย หรือการฟังดนตรีบรรเลง ผู้ฟังจะเกิดอารมณ์ร่วมไปด้วย และบางครั้งผู้แสดงก็อาศัยหลักการแพร่ระบาดของอารมณ์ที่สร้างบรรยากาศขึ้นก่อนโดยจ้ำให้หลาย ๆ คนอยู่ตามจุดต่าง ๆ ช่วยกันปรบมือ โห่ร้อง แสดงความชื่นชมพอใจให้คนอื่นเกิดพฤติกรรมร่วมไปด้วย

1.3 พิธีการทางศาสนา ซึ่งมีอยู่ทุกศาสนา ในอันที่จะปลุกให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกและความศรัทธาอย่างลึกซึ้ง

1.4 การชุมนุมมวลชนและการเรียกประชุม เช่น การชุมนุมฟังการอภิปรายหาเสียงเลือกตั้งหรือการฟังประชุมทางการเมือง

2. ผู้ชนบ้าคลั่ง (Mobs) ผู้ชนบ้าคลั่ง คือ ผู้ชนที่มุ่งหน้ากระทำการรุนแรงบางอย่าง โดยที่มันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและจิตใจมุ่งมั่นที่จะก่อการร้ายการกระทำของผู้ชนบ้าคลั่งจึงมีจุดหมายทางสังคม เป้าหมายในทางสังคมจะถูกกำหนดขึ้นมาอย่างชัดเจน เช่น กรณีกลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มชนชั้น จึงมีลักษณะความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน พฤติกรรมที่เกิดขึ้นมีความรุนแรง มักมุ่งทำลายสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เช่น การรุมประชาทัณฑ์ มุ่งทำลายสถานที่ แวนคอก หรือกลุ่มรุมทำร้ายบุคคล อารมณ์จะถูก

ครอบงำด้วยความรู้สึกเกลียดแค้น โกรธ หรือไม่พอใจอย่างรุนแรงต่อบุคคล หรือต่อสถานการณ์บางอย่างจนไม่สามารถยับยั้งไว้ได้ และจะต้องกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งออกไป เพื่อระบายอารมณ์รุนแรงของตน ในบางกรณีที่ไม่มียุคคลหรือสิ่งใดเป็นเป้าหมายที่แน่นอน ผู้ชนมักจะมุ่งสู่เป้าหมายอันใดอันหนึ่งที่ใกล้ตัว หรือในบางกรณีด้วยอารมณ์ที่รุนแรงแทนที่จะมุ่งหาสาเหตุที่แท้จริง เช่น ความกดดันทางการเมือง หรือทางเศรษฐกิจ เป้าหมายที่ถูกมุ่งตรงมาจึงมีลักษณะเป็น “แพะรับบาป” (Scape goading) และบุคคลที่เป็นตัวนำหรือหัวหน้าในสถานการณ์เช่นนี้ มักจะอยู่ในลักษณะที่ก่อให้เกิดการทำลายตามมา ซึ่งหัวหน้าดังกล่าวในสภาวะปกติแล้วแทบจะไม่มีบทบาทใด ๆ เลยตัวการสองอย่างซึ่งมีบทบาทสำคัญยิ่งในการกระทำของผู้ชนบ้าคลั่ง คือ หัวหน้าดังกล่าวกับข่าวลือ

3. การจลาจล (Riots) หมายถึง พฤติกรรมร้ายแรงทั่วไป เกิดขึ้นตามที่ตั้งต่าง ๆ และมักจะมีผู้ชนมากมายหลายกลุ่มเข้าไปเกี่ยวข้อง การจลาจลมักจะแสดงถึงความไม่พอใจทั่วไป และเป็นการทำหยาบมากกว่าจะแสดงวัตถุประสงค์แน่นอน เป็นต้นว่า การจลาจลในคุกที่เกิดจากนักโทษเพื่อให้ทางเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามข้อเรียกร้องของตน ก็มักจะเต็มไปด้วยการกระทำร้ายแรงต่างๆ โดยไม่มีจุดหมายแน่นอน

4. การแตกตื่น (Panic) เกิดขึ้นเมื่อคนรู้สึกมีอันตรายต่อการดำรงชีวิตอยู่ต่อไปบุคคลที่แตกตื่นจะหมดความรู้สึกควบคุมตนเอง จะทำอะไรด้วยความตื่นตื่นหรือไม่รู้จะทำอะไร แสดงพฤติกรรมปะทะหรือไม่ได้ช่วยอะไรเลยหรือหมดความสามารถที่จะทำอะไรสิ่งหนึ่งลงไป เช่น เกิดไฟไหม้ หลายคนวิ่งไปมาหลายคนมือเท้าอ่อนล้าไม่ได้ หลายคนหิบบนของไร้ค่า เช่น ผู้ดูเรียน กระตะ และหลายคนแบกสิ่งของที่ไม่ควรขน เป็นต้นว่า ฝุ่นน้ำ กระป๋องเก่า ๆ

5. ข่าวลือ (Rumor) ข่าวลือเป็นการส่งข่าวคราวที่ไม่มีการยืนยันโดยทาง คำพูดในสถานการณ์ที่คนรู้สึกกังวลใจหรือรู้สึกถูกกดดัน ข่าวลือจะเกิดขึ้นเมื่อคนในสังคมอยากรู้อะไรต่าง ๆ แต่ไม่มีสื่อการติดต่อที่เชื่อถือได้ ข่าวลือมักจะเริ่มต้นจากรายงานที่ไม่แน่นอนหรือบิดเบือนหรือมักจะ กระจายอย่างรวดเร็ว รวมทั้งบิดเบือนหรือรายงานไม่ตรงกับความจริงที่เกิดขึ้น ข่าวลือจะเกิดจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง และในกรณีเช่นนี้ การบิดเบือนจะเป็นไปตาม “ลักษณะ” ของแต่ละบุคคล เหตุการณ์ทางสังคมในยามวิกฤตการณ์และภาวะคับขัน ข่าวสารซึ่งมีความสำคัญที่สุดจะถูกทำลายหรือเกิดความล่าช้าจะงักงันไป กรณีเช่นนี้ ข่าวลือจะเข้าแทนที่ข่าวคราวที่มาจากแหล่งที่แน่นอนกว่าทันที เช่น ในกรณีน้ำท่วมหรือชายแดนที่ห่างไกลและถูกข้าศึกโจมตี

6. ขบวนการทางสังคม (Social movement) เป็นพฤติกรรมรวมอีกประเภทหนึ่งที่มีเป้าหมาย มุ่งเปลี่ยนแปลงระเบียบกฎเกณฑ์หรือแบบแผนทางสังคมเสียใหม่ เช่น การเคลื่อนไหวประท้วงหรือเรียกร้องให้แก้ปัญหามาอย่าง ขบวนการทางสังคมเกิดขึ้นเนื่องจากสมาชิกในสังคมไม่พอใจแบบแผนชีวิตที่เป็นอยู่

จึงมารวมตัวกันอย่างหลวม ๆ คือ ยังไม่มีบรรทัดฐานควบคุมความสัมพันธ์อย่างชัดเจน แต่เมื่อขบวนการทางสังคมได้พัฒนาไปนานวัน ก็จะมีการจัดระเบียบที่แน่นอนยิ่งขึ้นตามลำดับ เช่น เริ่มมีการกำหนดบรรทัดฐาน มีการแบ่งหน้าที่ มีค่านิยมหรือความเชื่อร่วมกัน ตลอดจนมีผู้นำกลุ่มขึ้นมาอย่างเป็นแบบแผนแน่นอนขึ้น (คณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยา-มานุษยวิทยา, สังคมวิทยา มานุษยวิทยา)

พฤติกรรมร่วมเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการการรวมกลุ่มกัน มีการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติและคุณธรรม โดยการแสดงพฤติกรรมต่างๆเพื่อระบายความกดดันภายในออกมา พฤติกรรมที่แสดงออกมานี้เป็นพฤติกรรมที่ยังไม่เป็นแบบแผนและมีโครงสร้างที่ไม่แน่นอน พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มวัยรุ่นชายก็เป็นอีกหนึ่งพฤติกรรมที่เกิดจากพฤติกรรมร่วมโดยมีการรวมกลุ่มกันขึ้นซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบทางสังคมอย่างมากมา ไม่ว่าจะเป็นการขาดสติ การก่อจลาจล เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่ม

พจนม ลิ้มอริย์ (2529) กล่าวว่า กลุ่มประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปทำงานร่วมกันโดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน มีการแสดงออกในลักษณะที่ปะทะสังสรรค์กัน

กลุ่ม(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, 2541) หมายถึง การรวมตัวทางสังคมที่บอกหรือพิสูจน์ได้โดยสมาชิกของกลุ่มว่าคนนั้นหรือคนที่อยู่ในกลุ่ม ขณะเดียวกันมีการจัดลำดับตำแหน่งหรือสถานภาพและบุคคลที่มารวมตัวกัน มีการติดต่อระหว่างกันมีบรรทัดฐานสำหรับการประพฤติปฏิบัติ

สรุปความหมายของกลุ่ม คือ กลุ่มคนที่มิใช่มีความใกล้ชิดกันทางร่างกายเท่านั้น แต่จะต้องมีการกระทำโต้ตอบซึ่งกันและกันมีการติดต่อสัมพันธ์กันตามสถานภาพและบทบาท มีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน มีความเชื่อในด้านคุณค่าร่วมกันหรือคล้ายคลึงกัน กลุ่มสังคม ได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ กลุ่มเชื้อชาติ กลุ่มประชาชนของประเทศ เป็นต้น

ประเภทของกลุ่มในเด็กวัยรุ่น

การรวมกลุ่มของเด็กวัยรุ่นในสังคมอาจจะแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ (อ้างใน จิราภรณ์ เทพหนู, 2540)

1. การรวมกลุ่มอย่างมีแบบแผน (Formal Group) เป็นกันรวมกลุ่มชุมนุมหรือสังสรรค์ที่มีจุดมุ่งหมายแน่นอน มีหลักเกณฑ์ในการดำเนินงาน อาจจะเป็นการรวมกลุ่มภายในโรงเรียน เช่น การตั้งชมรมต่าง ๆ หรือการรวมกลุ่มในสังคมโดยทั่วไป เช่น กลุ่มอาสาสมัคร เป็นต้น
2. การรวมกลุ่มอย่างไม่มีแบบแผน (Informal Group) คือ การรวมกลุ่มกันอย่างอิสระโดยทั่วไป ซึ่งการรวมกลุ่มแบบนี้จะมีหลายลักษณะดังนี้คือ

2.1 มิตรภาพ (Friendships) เป็นการแสวงหาเพื่อนสนิทที่มีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น ในลักษณะที่เรียกว่า “เพื่อนสนิท” หรือ “เพื่อนคู่หู” มีลักษณะเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 2-4 คน เป็นเพื่อที่สามารถให้คำปรึกษาหารือ สามารถระบายความคับอกคับใจต่อกันและกันได้ เพื่อนแท้ที่เกิดในลักษณะนี้ มักจะเป็นเพื่อนที่เติบโตมาด้วยกันตั้งแต่เด็ก

2.2 พรรคพวก (Clique) เป็นกลุ่มของวัยรุ่นที่มีขนาดใหญ่กว่ากลุ่มมิตรภาพเล็กน้อย เด็กวัยรุ่นที่มีการรวมกลุ่มเป็นพรรคพวกมักจะมีการไปมาหาสู่กัน คิดหรือทำอะไรคล้ายคลึงกันคบหาสมาคมกันเป็นประจำทุกวัน เช่น การแบ่งกลุ่มเล็ก ๆ ภายในชั้นเรียน

2.3 เพื่อนทั่วไป (Friends) เป็นการรวมกลุ่มของเด็กวัยรุ่นที่ใหญ่ที่สุดมีเพื่อนมากหน้าหลายตา ประกอบไปด้วยกิจกรรมที่จัดร่วมกันเป็นประจำการรวมตัวกันแบบนี้มักจะอยู่ในการจัดกิจกรรมนั้นเป็นสำคัญ ซึ่งตรงกันข้ามกับมิตรภาพหรือพรรคพวกที่สายสัมพันธ์ทางในมากกว่าโรงเรียนการจัดกิจกรรมของเด็กวัยรุ่นเป็นชั้นเรียนมักจะมีการเล่น การจัดงานเลี้ยงและอื่น ๆ

2.4 แก๊งค์ (Gang) การรวมตัวกันเป็นแก๊งค์ของเด็กวัยรุ่นมีลักษณะพิเศษอยู่ประการหนึ่ง คือ สมาชิกส่วนใหญ่ที่มารวมกันมักประสบปัญหาทางสังคมเด็กวัยรุ่นที่รวมกันเป็นแก๊งค์มีจุดประสงค์ในการแสวงหาความปลอดภัย และความพึงพอใจของตนเองที่เขาไม่สามารถจะหาได้ในแวดวงสังคมทั่วไปแก๊งค์ของเด็กวัยรุ่นเป็นทางนำไปสู่ยุคอาชญากรรม เพราะฉะนั้นการรวมตัวกันในลักษณะเช่นนี้เป็นเรื่องไม่พึงประสงค์ของสังคม

อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนในเด็กวัยรุ่น

กลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่มีความสำคัญมากที่สุดสำหรับวัยรุ่น โดยเฉพาะสังคมปัจจุบันบุคคลมักจะยึดเอาเพื่อนเป็นแนวในการปฏิบัติ (อ้างใน จิราภรณ์ เทพหนู, 2540) กลุ่มเพื่่อมิทธิพลดังต่อไปนี้

1. สอนให้เด็กวัยรุ่นรู้จักอำนาจที่ไม่ใช่เป็นแบบส่วนตัว ในกลุ่มเพื่อนเล่นเด็กวัยรุ่นจะเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ จากการมีส่วนร่วมเล่นด้วย เช่น การเล่นฟุตบอลถ้าฝ่าฝืนก็จะถูกกีดกันออกจากกลุ่ม ซึ่งในที่สุดบุคคลนั้นก็กลายเป็นคนรักยาเสพติดเหมือนคนอื่น ๆ
2. กลุ่มเพื่อนช่วยให้เด็กวัยรุ่นได้ทดลองข้อกำหนด หรือกฎเกณฑ์ของผู้ใหญ่ ปกติเด็กวัยรุ่นเมื่ออยู่ในกลุ่มมักจะกล้าทำอะไรที่ขัดแย้ง หรือลองดีกับผู้ใหญ่มากกว่าทำโดยลำพังคนเดียว แต่ในขณะเดียวกันก็จะทดสอบว่ากลุ่มสามารถจะขัดแย้งคือดั่งกับผู้ใหญ่ได้แค่ไหนและพอที่จะเชื่อถือฟังพาได้แค่ไหนซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับกำลังใจ

3. กลุ่มเพื่อนอาจจะถ่ายทอดระเบียบวิธีและคุณค่าที่ผู้ใหญ่ต้องการหรืออาจจะเป็นไปในรูปตรงข้าม ในระยะของเด็กวัยรุ่นเป็นระยะที่เพื่อนมีอิทธิพลมากที่สุดในชีวิต เพื่อนจะมีอิทธิพลต่อการเข้าสังคมและเจตคติของกลุ่มเพื่อจะกำหนดความรู้สึกนึกคิดของเด็กวัยรุ่นให้ทำตามคตินิยมของกลุ่มคณะเป็นส่วนใหญ่

อิทธิพลของกลุ่มที่มีต่อสมาชิกในกลุ่ม

กลุ่มมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนที่เป็นสมาชิกอย่างชัดเจนและแน่นอนทั้งพฤติกรรมภายนอก และพฤติกรรมภายใน (ศักดิ์ไทย สุรกิจาวร, 2545)

วิธีการที่กลุ่มจะใช้อิทธิพลกระตุ้นสมาชิกกลุ่มอาจจะเป็นวิธีการกดดันจากสังคม ซึ่งหมายถึง การกดดันโดยกลุ่มนั่นเองกลไกที่สำคัญที่กลุ่มใช้กดดันสมาชิกให้แสดงพฤติกรรมตามที่กลุ่มต้องการ ได้แก่ ปทัสถาน กล่าวคือ กลุ่มจะใช้ปทัสถานเป็นเกณฑ์ว่าทุกคนที่เป็นสมาชิกกลุ่มจะต้องปฏิบัติตามถ้าหากผู้ใดไม่กระทำตามจะได้รับการลงโทษ ด้วยเหตุนี้ผู้ที่เป็สมาชิกของกลุ่มต่อไปต้องทำตามแม้ว่าจะไม่เห็นด้วย นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงแต่ภายนอกเท่านั้น

สาเหตุสำคัญซึ่งทำให้สมาชิกกลุ่มยอมทำตามแรงกดดันของกลุ่มก็คือ ความกลัวการถูกลงโทษ หรือไม่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งโดยทั่วไปกลุ่มมีเทคนิคในการทำโทษสมาชิกที่ไม่คล้อยตามกลุ่มหลายวิธี เช่น การเยาะเย้ยถากถาง การข่มขู่ การแซว การทำร้าย การทำลายสมบัติส่วนตัว เป็นต้น

นอกจากการสร้างแรงกดดันโดยตรงแล้วในด้านที่เป็นพฤติกรรมของสมาชิกโดยการเลียนแบบ จากบทบาทของคนอื่นในกลุ่ม ทั้งในแบบผู้เลียนแบบตั้งใจเลียนแบบและแบบเกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัวอย่างไรก็ดี พฤติกรรมที่ไปเลียนแบบมาจะถูกนำออกมาปฏิบัติก็ต่อเมื่อได้ทำไปแล้วจะได้รับแรงเสริมจากสมาชิกคนอื่น ๆ หรือผู้ที่ตนไปเลียนแบบมาเท่านั้น

ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่กลุ่มมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม (ศักดิ์ไทย สุรกิจาวร, 2545)

1. การอำนวยพฤติกรรมและการขัดแย้งทางสังคม

ในบางครั้งบุคคลเมื่ออยู่ในกลุ่มก็สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลได้เหมือนกัน เช่น ปรากฏการณ์ที่เรียกว่า การอำนวยพฤติกรรม และการขัดแย้งทางสังคม

การอำนวยพฤติกรรมเป็นปรากฏการณ์ที่บุคคลจะทำกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อมีผู้อยู่ในเหตุการณ์ด้วย เช่น การดื่มเหล้าคนเดียวจะดื่มได้ในปริมาณที่น้อยกว่าเมื่อมีคนอื่นมาร่วมดื่มด้วย โดยทั่วไปแล้วการอำนวยพฤติกรรมช่วยให้คนเราแสดงพฤติกรรมได้ดี มีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าเดิม

เฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะต่าง ๆ และประสาทส่วนต่าง ๆ ถ้าเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความสามารถทางสมองในการคิดการที่มีผู้อื่นร่วมอยู่ด้วยจะทำให้การทำงานด้วยสมองมีประสิทธิภาพน้อยลง

2. การอ้อมแรงทางสังคม

เป็นปรากฏการณ์ของกลุ่มอย่างหนึ่งซึ่งหมายถึง การไม่ทำงานให้เต็มที่ตามแรงงานที่มีอยู่ ซึ่งเรียกว่า “Ringheim Effect” ดังนั้นเมื่อสังคมกดดันต่อกลุ่มคนที่อยู่ในกลุ่มคนที่อยู่กลุ่มจะรู้สึกเฉื่อยเอาแรงกดดันนั้นไว้ทุกคนดังนั้นยังมีจำนวนคนมากเท่าไรทุกคนจะยิ่งรู้สึกว่าตนเองรับเอาแรงกดดันนั้นน้อยลง

3. พฤติกรรมไม่เป็นตัวของตัวเอง

พฤติกรรมไม่เป็นตัวของตัวเองเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากสภาพจิตใจของบุคคลเมื่ออยู่ในกลุ่มคนที่ตกอยู่ในสภาพเช่นนี้ จะรู้สึกตัวน้อยลงกว่าปกติเขาจะขาดความสามารถในการวิเคราะห์ และการประเมินผลสถานการณ์รอบตัวอย่างมีสติสัมปชัญญะเขาจะไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมบางอย่างซึ่งเวลาปกติเขาจะไม่ทำเช่นนั้น พฤติกรรมของเขาจึงถูกแสดงออกมาตามสิ่งเร้าในสภาพการณ์อย่างปราศจากการไตร่ตรองความรุนแรงของพฤติกรรมจึงมีมากกว่าปกติการที่คนเราคิดว่าตนเองสามารถปิดเอกลักษณ์ของตนเองได้ การที่จิตใจได้รับการกระตุ้นเร้าอย่างรุนแรง การเพ่งจุดสนใจออกไปนอกตนเอง และการที่อยู่ในกลุ่มที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันอย่างมากเป็นเงื่อนไขที่อาจทำให้คนเราเกิดพฤติกรรมไม่เป็นตัวเองขึ้นมาได้

พฤติกรรมกลุ่มในวัยรุ่นเองก็เช่นกัน เมื่อได้เข้ากลุ่มเพื่อนเขามักจะกล้ากระทำรุนแรงได้ เช่น การรุมทำร้ายผู้อื่น การแซวผู้อื่นที่เดินผ่าน ฯลฯ ทั้งๆ ที่เมื่ออยู่คนเดียวเขาไม่มีพิษสงอะไรเลย เพราะเมื่อเขาอยู่ในกลุ่มเพื่อนเขาคิดว่าไม่มีใครจำเขาได้เพราะทุกคนแต่งตัวเหมือนกัน เขาอยากจะทำตามอย่างเพื่อน ๆ ด้วยเหตุเหล่านี้จึงทำให้การควบคุมตนเองอ่อนแอลงและถ้ามองพฤติกรรมกลุ่มเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในกลุ่มของวัยรุ่นการควบคุมตนเองจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ก็เช่นกันอาจทำให้พฤติกรรมกลุ่มเหล่านี้เปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบต่างๆจนอาจทำให้เกิดปัญหาต่างๆตามมาได้

แนวคิดเรื่องค่านิยม

ค่านิยมหรือสิ่งที่บุคคลยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจ และกำหนดการกระทำของตนเอง ค่านิยมนี้เป็นความเชื่ออย่างหนึ่งแต่มีลักษณะถาวร โดยเชื่อว่า วิถีปฏิบัติบางอย่างเป็นสิ่งที่ดี หรือสังคมเห็นดีเห็นชอบ สมควรที่จะยึดถือปฏิบัติมากกว่าวิธีปฏิบัติอย่างอื่น

Theodorson & Theodorson (1969 อ้างใน สุรางค์ โคว์ตระกูล 2545) หมายถึง หลักการหรือแนวทางของพฤติกรรมซึ่งสมาชิกของกลุ่มชนถือว่าสำคัญด้วยความรู้สึกรุนแรงและมีการให้คำมั่นผูกมัดตนเอง โดยยึดถือเป็นมาตรฐานสำหรับใช้ในการตัดสินใจกระทำ

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2523 อ้างใน สุรางค์ โคว์ตระกูล 2545) หมายถึง สิ่งที่คนสนใจปรารถนาที่จะได้ ปรารถนาที่จะเป็น หรือกลับกลายมาเป็นสิ่งที่คนถือว่าต้องทำต้องปฏิบัติ เป็นสิ่งที่คนบูชายกย่องและมีความสุขที่จะได้เห็นได้ฟังได้เป็นเจ้าของค่านิยมจึงเป็น“วิถีของการจัดรูปความประพฤติ” ที่มีความหมายต่อบุคคล จะเป็นแบบฉบับความคิดที่ฝังแน่นสำหรับยึดถือและปฏิบัติตนในสังคมและชีวิต หรือเลือกปฏิบัติเมื่อเผชิญกับเหตุการณ์และสถานการณ์นั้น

ค่านิยมจึงรวมถึงจุดมุ่งหมายหรือความต้องการในชีวิตและสิ่งที่บุคคลชอบไม่ว่าจะเป็น ค่านิยมในตนเอง ค่านิยมเกี่ยวกับหมู่ คณะค่านิยมทางสังคมและอื่นๆอีกตามที่บุคคลนั้นประสบอยู่ ค่านิยมจึงเปลี่ยนแปลงได้ยากกว่าการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติ เพราะค่านิยมค่อนข้างรุนแรงและซับซ้อน และมักจะมีการให้คำมั่นผูกพันตัวเองและพยายามที่จะแสดงออกให้ผู้อื่นทราบและค่านิยมนี้เองก่อให้เกิดทั้งการเปลี่ยนแปลงตามชุมชน สังคมและวัฒนธรรม ที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิก เพราะค่านิยมเป็นตัวที่สำคัญต่อพฤติกรรมของคนเรา และค่านิยมจะเป็นตัวที่ทำให้ตัดสินใจ เป็นตัวกำหนดให้เกิดพฤติกรรมไปทางใดทางหนึ่ง ซึ่งจะเป็นตัวที่ซ่อนเร้นอยู่ในตัวมนุษย์ ค่านิยมที่เป็นความเชื่อ ที่ทำให้คนมีความเชื่อว่าสิ่งนั้นมีค่า มีความสำคัญและเป็นที่ต้องการของคนเรา ในขณะที่อีกสิ่งไม่มีคุณค่า ไม่มีความสำคัญ และไม่ต้องการ ซึ่งในลักษณะเช่นนี้ค่านิยมจึงต้องเป็นมาตรฐานในการรับรู้ การประเมิน การตัดสินใจว่า อะไรดี ไม่ดี มีความสำคัญ ควรทำไม่ควรทำ เพื่อนำไปสู่พฤติกรรมที่สอดคล้องกับค่านิยมต่อไป

แนวคิดเรื่องทัศนคติ

ทัศนคติ เป็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวพันกันระหว่างความรู้สึกและความเชื่อ หรือการรับรู้ของบุคคล กับแนวโน้มที่จะมี พฤติกรรมโต้ตอบ ในทางใดทางหนึ่งต่อเป้าหมายของทัศนคติ นั้นเป็นเรื่องของจิตใจ ทำให้ความรู้สึกนึกคิด และความโน้มเอียงของบุคคล ที่มีต่อข้อมูลข่าวสาร และการเปิดรับ รายการกรอง สถานการณ์ ที่ได้รับมา ซึ่งเป็นไปได้ทั้งเชิงบวก และเชิงลบ ทัศนคติ มีผลให้มีการแสดง พฤติกรรม ออกมา จะเห็นได้ว่า ทัศนคติ ประกอบด้วยความคิดที่มีผลต่ออารมณ์ และความรู้สึกนั้นออกมาโดยทางพฤติกรรม

ทัศนคติ มาจากภาษาละตินว่า Apyus ซึ่งมีความหมายที่ให้ไว้คือ เหมาะเจาะหรือการปรุงแต่ง

เป็นแรงจูงใจที่บุคคลจะกระทำตามความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้น หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งทำให้เกิดพฤติกรรมอันมีพื้นฐานมาจากความเชื่อ เช่น เชื่อว่าสิ่งใดจะเกิดทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น ดังนั้นทัศนคติจึงอาจเกิดขึ้นได้จากสิ่งต่อไปนี้

1. ประสบการณ์แต่ละบุคคล
2. ตัวอย่างในการสอนจากบุคคลอื่น
3. การได้รับข่าวสารทำให้เกิดทัศนคติแตกต่างไปจากเดิม
4. ประเภทของบุคลิกลักษณะของบุคคลซึ่งพบว่าผู้ที่มีลักษณะอัตตาธิปไตยจะมีความกีดกันกับกลุ่มอื่น ๆ มากกว่าผู้ที่มีลักษณะประชาธิปไตย (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2543)

ทัศนคติเป็นผลรวมทั้งหมดของมนุษย์เกี่ยวกับความรู้สึก ความคิดเห็น ความกลัวต่อบางสิ่งบางอย่าง การแสดงออกทางด้านคำพูด เช่น ความคิดเห็น ซึ่งความคิดเป็นเป็นสัญลักษณ์ของทัศนคติ ดังนั้นถ้าเราอยากวัดทัศนคติเราทำได้โดยวัดความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ

(ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2526) ได้สรุปคำจำกัดความของทัศนคติว่า คือ ความที่ถูกกระตุ้นด้วยอารมณ์ ซึ่งทำให้บุคคลพร้อมที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทัศนคติจะมีบทบาทในการให้เราได้ปรับปรุงตนเอง ป้องกันตนเองให้สามารถแสดงออกถึงค่านิยมต่าง ๆ และช่วยให้บุคคลเข้าใจโลกที่อยู่รอบตัวเรา ประสบการณ์เดิมของบุคคลช่วยในการเกิดทัศนคติและเป็นตัวกำหนดทัศนคติชอบบุคคล

จึงสรุปได้ว่า ทัศนคติ คือ ความพร้อมที่จะแสดงความรู้สึก หรือความนึกคิดออกมาในลักษณะของพฤติกรรมและการปฏิบัติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในเชิงบวกหรือเชิงลบ ซึ่งขึ้นกับพื้นฐานจากความเชื่อหรือประสบการณ์ที่เคยได้รับของแต่ละบุคคล

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Attitude Change)

การเปลี่ยนแปลง ทัศนคติ โดยมีความเชื่อว่า ทัศนคติ อย่างเดียวกันอาจเกิดในตัวบุคคลด้วยวิธีที่ต่างกัน กระบวนการ เปลี่ยนแปลง ทัศนคติ แบ่งออกเป็น 3 ประการ คือ

1. การยินยอม (Compliance)

การยินยอม จะเกิดได้เมื่อ บุคคลยอมรับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อตัวเขา และมุ่งหวังจะได้รับความพอใจจากบุคคล หรือ กลุ่มบุคคลที่มีอิทธิพลนั้น การที่บุคคลยอมกระทำตามสิ่งที่อยากให้เขากระทำนั้น ไม่ใช่เพราะบุคคลเห็นด้วยกับสิ่งนั้น แต่เป็นเพราะเขาคาดหวังว่า จะได้รับ รางวัล หรือการยอมรับจากผู้อื่นในการเห็นด้วย และกระทำตาม ดังนั้น ความพอใจ ที่ได้รับจาก การยอมกระทำตาม นั้น เป็นผลมาจาก อิทธิพลทางสังคม หรือ อิทธิพลของสิ่งที่ก่อให้เกิด การยอมรับนั้น กล่าวได้ว่า การยอมกระทำตามนี้ เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลง ทัศนคติ ซึ่งจะมีพลังผลักดัน ให้บุคคลยอมกระทำตามมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับจำนวนหรือ

ความรุนแรงของรางวัลและ การลงโทษ

2. การเลียนแบบ (Identification)

การเลียนแบบ เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งเร้า หรือสิ่งกระตุ้น ซึ่งการยอมรับนี้เป็นผลมาจาก การที่บุคคล ต้องการจะสร้างความสัมพันธ์ที่ดี หรือที่พอใจระหว่างตนเองกับผู้อื่น หรือกลุ่มบุคคลอื่นจากการเลียนแบบนี้ ทักษะของบุคคลจะเปลี่ยน ไป มากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าให้เกิดการเลียนแบบ กล่าวได้ว่าการเลียนแบบ เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลง ทักษะ ซึ่งพลังผลักดัน ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนี้ จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ ความน่า โน้มน้าวใจ ของสิ่งเร้าที่มีต่อบุคคลนั้น การเลียนแบบจึงขึ้นอยู่กับพลัง (Power) ของผู้ส่งสาร บุคคลจะรับเอาบทบาท ทั้งหมด ของคนอื่น มาเป็นของตนเอง หรือแลกเปลี่ยนบทบาทซึ่งกันและกัน บุคคลจะเชื่อในสิ่งที่ตัวเอง เลียนแบบ แต่ไม่รวมถึงเนื้อหาและรายละเอียดในการเลียนแบบ ทักษะของบุคคล จะเปลี่ยนไปมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ สิ่งเร้าที่ทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลง

3. ความต้องการที่อยากจะเปลี่ยน (Internalization)

เป็นกระบวนการ ที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งที่มีอิทธิพลเหนือกว่า ซึ่งตรงกับ ความต้องการภายใน คำนิยม ของเขา พฤติกรรมที่เปลี่ยนไป ในลักษณะนี้จะสอดคล้องกับ คำนิยม ที่บุคคลมีอยู่เดิม ความพึงพอใจ ที่ได้จะขึ้นอยู่กับ เนื้อหารายละเอียด ของพฤติกรรมนั้น ๆ การเปลี่ยนแปลง ดังกล่าว ถ้าความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมถูกกระทบไม่ว่า จะในระดับใดก็ตาม จะมีผลต่อการเปลี่ยน ทักษะ ทั้งสิ้น (หนังสือพิมพ์มติชนฉบับวันที่ ธันวาคม 2549 อ้างใน <http://www.novabizz.com>)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในส่วนของการศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มวัยรุ่นชายนั้น ได้มีผู้ศึกษาพฤติกรรมการดื่มของกลุ่มวัยรุ่นชายไว้หลากหลายกลุ่ม โดยได้ศึกษาถึงสาเหตุของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์แรงสูงใจในการดื่ม รวมไปถึง องค์ประกอบสำคัญหลายด้านโดยสามารถสรุปผลการศึกษาไว้ดังนี้

สมิต วัฒนธัญญกรรมและ สุทธิพร มูลศาสตร์(2545) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในเรื่อง การแพร่ระบาดของสารเสพติดและปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเสพยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งจากการศึกษาพบว่า นักเรียนเริ่มดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกเมื่ออายุมากกว่า 12 ปี รองลงไปดื่มเมื่ออายุ 10-12 ปี (วัยเด็กตอนปลาย) อายุเฉลี่ยเมื่อเริ่มดื่มแอลกอฮอล์เท่ากับ 14 ปี สาเหตุที่ดื่มเพราะต้องการทดลอง ต้องการเข้าสังคม เพื่อนชวน บิดาหรือญาติชวนไปเที่ยว หรือดื่มเพื่อแก้อาการหนาว หนาวของแอลกอฮอล์ที่ดื่ม ส่วนมากดื่มเบียร์ เหล้า มีบางคนดื่มไวน์ และวิสกี้ นักเรียนชอบ

คิมเบียร์รี่ห่อข้าง เบียร์สิงห์ ไฮเนเก้น ตามลำดับ ส่วนเหล้าที่นักเรียนดื่มส่วนมากดื่มได้มากกว่า 1 ยี่ห้อ ยี่ห้อที่ชอบดื่มได้แก่ หงษ์ทอง สเปร์ย์ Black Cat ,Blue Eagle , แม่โขง ฯลฯ ไวน์ที่ดื่มส่วนมากเป็นไวน์ที่ผลิตในประเทศ ส่วนวิสกี้ดื่มได้ทุกประเภททั้งในและต่างประเทศ นักเรียนมักดื่มในงานสังสรรค์ ในเทศกาลสำคัญ เมื่อเกิดความเครียด และเมื่อมีเวลาว่าง โดยส่วนมากดื่มมานานตั้งแต่ 1-5 ปี โดยมีระยะเวลาเฉลี่ยที่ดื่มแอลกอฮอล์มานานประมาณ 2 ปี และส่วนมากดื่มมากกว่า 1 ครั้ง ต่อสัปดาห์ รองลงมาดื่มมากกว่า 1 เดือนต่อครั้ง โดยมีปริมาณการดื่ม ส่วนมากดื่ม 1-2 แก้ว รองลงมาดื่มครั้งละ 1 ขวดแบน โดยหลังการดื่มนักเรียนเหล่านี้ส่วนมากมีอาการสนุกสนาน ครึกครื้น บางคนก็กระเผลอมีพฤติกรรมโลดโผน มึนงงและเมามาจนไม่ได้สติ นักเรียนบางคนเมื่อมีความต้องการดื่มแอลกอฮอล์ มักมีอาการเหงื่อออก มือสั่น และรู้สึกหงุดหงิดอย่างไรก็ตามนักเรียนส่วนมากไม่มีความต้องการดื่มในปริมาณมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่นักเรียนส่วนมากไม่ต้องการเลิกดื่มแอลกอฮอล์เพราะคิดว่าไม่ได้ดื่มเป็นประจำ ต้องการเข้าสังคม คิดว่าการดื่มแอลกอฮอล์ของตนไม่ได้ทำให้ใครเดือดร้อน บางคนติดใจในรสชาติ รู้สึกผ่อนคลายหลังดื่ม และรู้สึกว่าตนเองไม่สามารถเลิกดื่ม คิดว่าการดื่มไม่เป็นผลดีต่อสุขภาพ เป็นการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย บางคนรู้สึกผิดที่ดื่มแอลกอฮอล์ ป้างัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ได้ ได้แก่ อายุ บุคลิกภาพมีความวิตกกังวลและซึมเศร้า บุคลิกภาพเกรง ทำผิดกฎระเบียบ แบบอย่างในการดื่มแอลกอฮอล์เสี่ยงต่อการดื่มแอลกอฮอล์ โดยจำแนกสมการออกเป็น 4 สมการ ซึ่งภาคคะแนนกลุ่มได้ถูกต้องร้อยละ 50.64

จิราภรณ์ เทพหนู (2540) ได้ศึกษาเรื่อง **ป้างัยที่มีผลต่อการดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญในจังหวัดพัทลุง** พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นชายมากกว่าเป็นหญิงนักเรียนชายมีความเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด จากการควบคุมตัวแปรเพศ ยังพบอีกว่านักเรียนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีผลการเรียนต่ำและปานกลางมีเจตคติต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เชิงบวก นักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนจากพ่อแม่สูงการควบคุมต่ำและนักเรียนที่สื่อมวลชนมีอิทธิพลสูงเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ประกิจ โพธิอาสน์ (2541) ได้ศึกษาเรื่อง **ป้างัยที่มีผลต่อการดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา** โดยผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุด และพบว่าป้างัยน่า ได้แก่ เพศ อายุ ผลการเรียน ประเภทของการศึกษาลักษณะที่พักอาศัย ทักษะคิด ค่านิยม การรับรู้ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ป้างัยเอื้อ ได้แก่ พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มเพื่อน สนับสนุนไปถึงการรับรู้ผลกระทบจากสื่อโฆษณา รวมไปถึงเพศ ทักษะคิด เพศ และเพื่อนสนิทโดยได้รับอิทธิพลจากสื่อโฆษณา

จรินทร์ ศรีสุวรรณ (2534) ได้ศึกษาเรื่องเจตคติของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดลำพูน ต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มของครูมีเจตคติต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในระดับปานกลาง โดยผลการสำรวจมีการจำแนกกลุ่มของครูออกเป็น ครูเพศหญิง ครูเพศชาย ครูที่มีสภาพสมรสต่างกัน และครูที่มีวิชาเอกต่างกันพบว่าเจตคติต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ต่างกัน แต่ในส่วนของครูที่เป็นผู้ปฏิบัติการสอน ผู้บริหาร และครูที่มีระดับเงินเดือนต่างกัมนั้นพบว่าเจตคติต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ที่ไม่แตกต่างกัน

สุภาภรณ์ กรุดทอง (2539) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยการทำนายการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของผู้ปฏิบัติหน้าที่ยามรักษาราชการ ผลการศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของเจ้าหน้าที่ยามมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ทักษะต่อการดื่ม ความตั้งใจในการดื่มและความคาดหวังของสังคมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของเจ้าหน้าที่ยามรักษาราชการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล (2542) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักเรียนอาชีวศึกษาชาย ในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาชายในกรุงเทพมหานครมีระดับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ค่อนข้างสูงและมีแนวโน้มที่จะดื่มมากขึ้น โดยพบว่านักเรียนอาชีวศึกษาชายในช่วงอายุ 14-18 ปี เป็นช่วงการเริ่มต้นดื่มมากที่สุดและจะมีการดื่มมากขึ้นเมื่อมีอายุเพิ่มขึ้น โดยลักษณะการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นการดื่มเพื่อการสังสรรค์ทางสังคม ยกตัวอย่างเช่น มีการดื่มเป็นกลุ่ม ดื่มตามการชักชวนของเพื่อน และนิยมดื่มกันมากเป็นพิเศษในโอกาสต่างๆ อีกประการหนึ่งที่สำคัญคือ ความพึงพอใจในราคา และทัศนคติ ก็มีผลสัมพันธ์ในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นกลุ่มนี้

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (2549) ได้ศึกษาถึงจากการวิจัยเรื่องผลกระทบของสุราในฐานะเป็นปัจจัยร่วมการเกิดปัญหาความรุนแรงใน ครอบครัว ของมูลนิธิเพื่อนหญิง โดยทำการศึกษา ตั้งแต่ปี 2546 พบว่า การดื่มสุรา หรือเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุที่ทำให้ค่าใช้จ่ายในครอบครัวเพิ่มขึ้น ทำให้ขาดสติในการควบคุมอารมณ์ รวมทั้งก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาทในครอบครัว โดยการวิจัยพบว่า ปัญหาที่เกิดในครอบครัว จากสามีที่ดื่ม “ประจำ” แล้วทำร้ายร่างกายภรรยา เกิดขึ้นร้อยละ 5.7 และภรรยาที่ดื่ม “ประจำ” แล้วทำร้ายร่างกายสามีเกิดขึ้นร้อยละ 6.2 ของผู้ที่ดื่มประจำ ครอบครัวที่สมาชิกหรือผู้นำในครอบครัวดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะมีแนวโน้มการเกิดความรุนแรงในครอบครัวและบุคคลอื่น เด็กในครอบครัวที่มีการดื่ม มีแนวโน้มเกิดโรคซึมเศร้าสูงกว่าคนในครอบครัวทั่วไป และมีเด็กไทยประมาณ 1 ใน 4 เห็นการดื่มแอลกอฮอล์จนเมาของสมาชิกในครอบครัว ผลการวิจัยยัง

พบว่า ค่าใช้จ่ายในการดัดแปลงอัลในครอบครัวที่มีผู้ดัดสูงถึง 100-300 บาท ซึ่งพิจารณาจากผู้ดัดขั้นต่ำประมาณ 13 ล้านคนและในอัตราความถี่ของการดัดประมาณสัปดาห์ละครั้ง คิดเป็นค่าใช้จ่ายในการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ถึง 4.68 หมื่นล้านบาท โดยที่เงินจำนวนนี้สามารถนำไปสร้างโรงเรียนได้ประมาณ 7,000-20,000 โรง นอกจากนี้ ปัญหาการหย่าร้างและเปลี่ยนงานในผู้ติดสุราที่มีแนวโน้มสูงเกินครึ่งหนึ่งของผู้ติดสุราการดัดสุรานอกจากจะทำให้เกิดอันตรายแก่ผู้ดัดแล้ว ยังทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนด้วย โดย สาเหตุของการดัด มีการศึกษาพบว่าสาเหตุของการดัดมักมาจากหลายด้านด้วยกัน เช่น เกิดจากปัญหาในชีวิตและหาทางออกไม่ได้ จึงหันมาดัดเหล้าเป็นการทำให้ลืมปัญหาไปชั่วคราว โดยที่ไม่ตระหนักว่าการดัดแทนที่จะแก้ แต่กลับจะเพิ่มปัญหา คือการ ไปติดเหล้าเบียร์ให้กับตนเองหรือแม้กระทั่งการดัดเพื่อสังสรรค์และเข้าสังคม จากการศึกษาพบว่า การดัดเหล้าเบียร์ในระยะต้นที่เป็นไปในการเข้าสังคม จะสามารถนำไปสู่การดัดที่มากขึ้นได้ในอนาคต และยิ่งกว่านั้นอาจจะนำไปสู่การเสพยาที่หนักขึ้นได้ถ้าลองชักประวัติของผู้ที่ติดเหล้า เรามักจะพบว่าบุคคลเหล่านี้ เริ่มจากการดัด "เล็กๆ น้อยๆ" แทบจะทั้งสิ้นการเล่นแบบจากบุคคลใกล้ชิดตัวในครอบครัว คือเด็กๆ ที่เห็นพ่อแม่ดัดสุรา มักจะเติบโตเป็นนักดัดเช่นเดียวกับพ่อแม่ของพวกเขา ดังนั้น ถ้าครอบครัวได้มีการดัดให้เด็กเห็นอยู่ ลูกชายของครอบครัวนั้น มักจะเป็นเติบโตเป็นนักดัดที่เลียนแบบพ่อของเขาในอนาคต และลูกหญิง ก็มักจะไปติดใจผู้ชายที่เป็นนักดัดเช่นเดียวกับพ่อของเธอด้วยและดัดเพราะอยากทดลอง และทำตามเพื่อนในกลุ่ม สาเหตุนี้มักจะเป็นกับวัยรุ่นที่กำลังอยู่ในระยะเวลาของการทดลองสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ ของชีวิต รวมทั้งการอยากเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อน เมื่อเพื่อนในกลุ่มดัดกัน ก็จำเป็นต้องทำตาม และเมื่อทำบ่อยเข้า ก็ติดเหล้าเบียร์ได้ในที่สุด ที่น่าศึกษาอีกก็คือดัดเพราะมีเจตคติว่าเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มผู้ชาย กลุ่มนี้มักจะมาจากบุคคลที่ขาดความมั่นคงในตนเอง ต้องใช้เหล้าเบียร์หรืออนุหรืสร้างความรู้สึกว่าตนเองเป็นคนเข้มแข็ง แต่ลึกๆ ลงไปมีความหวั่นไหวในตนเองมาก และมักจะเป็นคนที่มีบุคลิกดั้งเดิมอ่อนแอปฏิเสธคนไม่เป็น ผลกระทบทางพฤติกรรมที่เห็นเด่นชัดของผู้ที่ดัดเหล้าเบียร์ก็คือ จะมีการแสดงออกที่รุนแรงและขาดสติในการยับยั้งชั่งใจ โดยเฉพาะเมื่อเวลาเหล้าเข้าปากจะมีโทสะจริตที่รุนแรง ดังที่เป็นข่าวอยู่เนืองๆ ในหน้าหนังสือพิมพ์ทุกวัน ไม่ว่าจะเป็นการทำร้ายตนเองก็ดี ทำร้ายบุคคลในครอบครัวก็ดี การดัดของพ่อบ้านแม่บ้านหรือแม้กระทั่งลูกก็สามารถทำให้คนในครอบครัวที่เขารักกัน กลายเป็นมาดกรได้ในเวลาชั่วพริบตา ทั้งนี้ เพราะอิทธิพลของเครื่องดัดมีนเมาทั้งหลาย การบังคับใจตนเองแทบจะไม่มี การรับรู้ก็จะเปลี่ยนไปหมดสิ้น ขาดความรับผิดชอบในพฤติกรรมของตนเอง สามารถทำในสิ่งที่ไม่ควรทำได้โดยไม่น่าเชื่อ ดังเคยมีข่าวปรากฏว่าพ่อบางคนเมื่อเหล้าเข้าปาก ก็สามารถดวลละเมิดทางเพศกับลูกสาวของตนได้อย่างไม่รู้สึกผิด ก่อให้เกิดผลกระทบทางจิตใจ ผู้ที่ติดสารแอลกอฮอล์เหล่านี้ หากเสพและติดไปได้ระยะหนึ่งก็จะมีสภาพจิตใจที่มีปัญหา คือมีความวิตกกังวลสูง มีอาการซึมเศร้า มีพฤติกรรม

ต่อต้านสังคม และมีอาการทางจิตที่แปรปรวน อันนำไปสู่การเป็นโรคจิตประสาทได้ในที่สุดและยังเป็นผลกระทบทางสังคม จะเห็นได้ว่าบุคคลเมื่อก่อนที่ไม่ได้เสพ อาจจะมีบุคลิกภาพที่เข้าสังคมได้เป็นปกติ มีเพื่อนฝูงและมีทักษะการเข้ากับผู้อื่นได้ดี แต่เมื่อเสพเข้าไปแล้ว จะมีลักษณะของการแยกตัวออกจากสังคมทีละน้อย ไม่ใคร่สูงส่งกับใคร หมกมุ่นอยู่กับตนเองและการดื่มก็จะมีมากขึ้นเรื่อยๆ รวมทั้งความสัมพันธ์ที่ครั้งหนึ่งเคยมีกับเพื่อนฝูงก็เลิกราไป เพราะคงไม่มีใครอยากคบกับผู้ที่ติดสุรา ขาดความรับผิดชอบ และอาจนำไปสู่การกระทำที่ผิดกฎหมายในลักษณะต่างๆ สำหรับวัยรุ่นก็อาจจะมีการตั้งเป็นกลุ่มแก๊ง สร้างปัญหาให้กับสังคมหรือชุมชน ได้อยู่ตลอดเวลาทำให้เป็นผลกระทบทางการงาน เมื่อบุคลิกดื่มมากขึ้น การรับผิดชอบในชีวิตด้านต่างๆ ก็จะลดลง ขาดแรงจูงใจที่จะทำงาน ถ้าเป็นพ่อบ้าน ก็จะมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงาน ผลงานตกต่ำ หรืออาจจะถูกขอยให้ออกจากงานในที่สุด ถ้าเป็นนักเรียนนักศึกษา ผลการเรียนก็จะลดลงอย่างเห็นได้ชัด และอาจจะต้องหยุดการเรียน สิ้นสุดอนาคตของตนเองไปอย่างน่าเสียดาย ที่ยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นผลกระทบต่อครอบครัว เด็กๆ จะเป็นที่รองรับอารมณ์ที่แปรปรวนอยู่ตลอดเวลาของพ่อและแม่ของเขา เด็กพวกนี้จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ขี้กังวล เครียดง่าย และมีอารมณ์แปรปรวนไม่ต่างจากพ่อและแม่ของเขา สิ่งสำคัญที่สุด ทุกครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เป็นนักดื่ม สมาชิกทุกคนในครอบครัวจะมีลักษณะของการ "ร่วมติด" และมีปัญหาทางจิตใจไม่แพ้พ่อหรือแม่ที่ติดเอง ในต่างประเทศเรียกสภาพการณ์นี้ว่า Codependency หมายความว่าบุคคลในครอบครัวต้องติดอยู่ในความทุกข์ทรมานอันเนื่องมาจากการดื่มของคนในครอบครัว ไม่ว่าผู้ที่ดื่มนั้นจะเป็นพ่อ แม่หรือลูกก็ตาม พ่อแม่ของครอบครัวใดก็ตามที่มีสภาพที่ต้องพึ่งพาหรือ "ติด" ในสิ่งหนึ่งสิ่งใด มักจะไม่สามารถแสดงตัวเป็นรูปแบบที่ดีในการให้ความรักแก่ลูกของเขาได้ โดยเฉพาะเด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อหรือแม่ติดสิ่งเสพติดทั้งหลาย พวกเขานอกจากจะเติบโตเหมือนพ่อแม่ของเขาเองในอนาคตแล้ว เขายังพกพาเอาความ "ขาด" ทางอารมณ์นี้ไปด้วย และเมื่ออารมณ์ของเขาไม่ได้รับการดูแลตอบสนองอย่างที่เขาควรจะเป็น เขาก็จะกลายเป็นบุคคลที่เติบโตแต่ตัวแต่ใจของพวกเขาก็ยังเป็นเด็กที่ถวิลหา และ "ติด" ในสิ่งต่างๆ จนต้องกลายเป็นทาสต่อสิ่งนั้นๆ ตลอดชีวิต